

ΛΑΖΑΡΟΣ ΑΡΑΒΑΝΗΣ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΡΘΡΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ



ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (κακούργημα)

Ο ΥΠΕΡΜΕΤΡΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑ ΤΟΚΩΝ.

ΚΑΘΩΣ ΚΡΥΒΕΙ ΜΕΣΑ ΤΟΥ ΔΟΛΟ ΚΑΙ ΔΟΛΙΟΦΘΟΡΑ

ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ : « Δόλος μέ δόλο, καί τόκος μέ τόκο (Ίερ. 9, 6) »

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ὁ Ἀγ. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος κάποτε εἶπε:



**Ἔρχομαι ἐπειγόντως νά καταβάλω τήν
ὀφειλή μου.** Διότι, ἂν καί εἶμαι πτωχός,
βιάζομαι νά ἀποσπάσω ὅπωςδήποτε τήν
εὐγνωμοσύνη σας. Εἶχα δώσει ὑπόσχεση νά
φανερῶσω τήν ἀπιστία τοῦ Θωμᾶ, καί τώρα
ἔρχομαι νά τήν ἐκπληρώσω. **Ἡ πρόθεσίς
μου εἶναι νά ἐξοφλῶ πρῶτα τίς
παλαιότερες ὀφειλές, γιά νά μή μέ
πιέζουν οἱ τόκοι πού συγκεντρώνονται.**
Συνεργασθῆτε μαζί μου στήν καταβολή τοῦ

χρέους, καί ἵκετεύσετε τό Θωμᾶ νά
εὐλογήσῃ τά χεῖλη μου μέ τήν ἁγία δεξιά
του, μέ τήν ὁποίαν ἤγγισε τήν πλευρά του
Δεσπότου, ὥστε νά νευρώσῃ τή γλώσσα μου,
γιά νά σᾶς ἐξηγήσω αὐτά πού ποθεῖτε.
Καί ἐγώ, ἐνθαρρυνόμενος μέ τίς πρεσβεῖες
του Ἀποστόλου καί μάρτυρος Θωμᾶ,
διακηρύττω τήν ἀρχικήν ἀμφιβολία καί τήν
τελικήν ὁμολογία του, ἡ ὁποία ἔγινε κρηπίς
καί Θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας μας.»

Ἁγίου Ἰωάννη Χρυσόστομου.

ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΤΟΚΟΙ; όπου αναφέρει ο
ἅγιος Χρυσόστομος;

Προσέξτε πάλι τά λόγια τοῦ Ἁγίου:
Ἡ πρόθεσίς μου εἶναι νά ἐξοφλῶ
πρῶτα τίς παλαιότερες ὀφειλές, γιά νά
μή μέ πιέζουν οἱ τόκοι πού
συγκεντρώνονται.

Ἀπάντηση (κατά τήν γνώμη μου) : Οἱ Τόκοι εἶναι οἱ
ὀδύνες ὅπου συγκεντρώνονται μετά τῶν κακῶν
γεννημάτων, ἐκ ἀπουσίας ὀρθόδοξου προγραμ-
ματισμοῦ καί ἠθικῆς ὀφειλῆς.

**ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΗΘΙΚΗΣ ΟΦΕΙΛΗΣ ΠΟΥ
ΒΕΒΑΙΩΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΓΙΟ. Ἰδού λοιπόν ΤΟ ΚΑΛΟ
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Βεβαίως, τό παραπάνω εἶναι μία πρόταση ἑνός ἀσήμαντου πολίτη, καί θεωρῶ ὅτι ἐάν εὐρεθῇ ἕνας καί μόνον ἄνθρωπος μέσα στά πράγματα (Βουλή, Ἐκκλησία, καί ἄλλες ἰσχυρές θέσεις μέσα στήν κοινωνία μας) μέ ζήλο πεπυρωμένο, μπορεῖ νά διορθώσει ὄχι μόνον ἕναν δῆμον, ἀλλά ὁλόκληρο τό ταλαίπωρον κράτος μας ἀπό τά κακά φίδια ὅπου μάς ζώσανε μέσα καί ἀπό τά κακά δάνεια-τέκνα μετά τῶν ἐχιδνῶν τόκων τους. Ἐδῶ ὡς συγγραφεύς τοῦ παρόντος πονήματος παρουσιάζω τήν σπίθαν, καί ἀφήνω νά προλογίσει τό παρόν πόνημα μου ὁ μακαριστός Αὐγουστίνος Καντιώτης. Ἐκεῖνος ὅπου μπορεῖ διά τῶν πύρινων λόγων του νά ἀνάψει τήν αληθινήν σπίθαν, νά τήν ἀνάψει σέ κάποια καρδιά ὅπου μπορεῖ νά φέρει τά πάνω-κάτω, ἐλευθερώνοντας τό Ἕθνος μας γιά ἄλλη μία φορά, ὅπως οἱ πύρινοι λόγοι τοῦ Κολοκοτρώνη, τοῦ Παπαφλέσσα καί ἄλλων ἡρώων τοῦ μαρτυρικοῦ 1821.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΟΜΙΛΙΑΣ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ ΚΑΝΤΙΩΤΗ

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΟΥ ΕΝΟΣ

*Ἀρκεῖ εἰς ἄνθρωπος ζήλο πεπυρωμένος
ὁλόκληρον διορθώσασαι δῆμων» (Χρυσόστομος).*

«Τί νά κάμω; Ένας εἶμαι! Το ρεῦμα του κακοῦ εἶναι ἰσχυρόν, παρασύρει τα πάντα καί τους πάντας. Τί μπορεῖ νά κάμη. Ἐδῶ χρειάζονται συνεργεῖα ὁλόκληρα πρὸς ἠθικὴν κάθαρσιν τῆς Κοινωνίας. Χελιδὼν μία ἕαρ οὐ ποιεῖ...».

Αὐτὰ ἀκούει τίς σήμερον ἀπὸ τα στόματα χλιαρῶν χριστιανῶν πού καί μόρφωσιν ἔχουν καί θέσεις κατέχουν καί ἱκανότητες ἔχουν διὰ νά δράσουν χριστιανικῶς ὑπὲρ τῆς Κοινωνίας. Παγόβουνα αὐτοὶ θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας ζητοῦν νά ρίψουν χιόνι καί εἰς τὰς ψυχὰς ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας καίει ἓνας μικρὸς σπινθήρ ἀπὸ το πῦρ ἐκεῖνο τῆς πίστεως καί τῆς δραστηριότητος πού ἤθελε ὁ Κύριος νά πυρπολῇ ἡμέραν καί νύκτα τὰς ψυχὰς τῶν ὁπαδῶν του.

«Τί νά κάμω; Ἐ ἓνας εἶμαι». Ἀλλ' ὅλως διάφορων γνώμην εἶχε ἓνας Μεγάλος Πατήρ τῆς ἐκκλησίας μας, ὁ ἀθάνατος Χρυσόστομος.

.....Τερὸς αὐτός Πατήρ ἐπίστευε καί ἐκήρυττε ὅτι καί ἐν μέσῳ τῆς μεγαλυτέρας θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας μία ψυχὴ, εἰς τὴν ὁποίαν κοχλάζει το πῦρ τῆς πίστεως εἰς τὸν Ἰησοῦν, δύναται νά

ἀντισταθῇ εἰς τό ρεῦμα τοῦ κακοῦ, νά ἀγωνισθῇ
ὑπέρ τῆς ἀληθείας, νά θραύσῃ τοὺς σιδηροὺς
κλοιοὺς τῆς κακίας, νά ἐλκύσῃ καί ἄλλας
ψυχὰς πρὸς τον οὐρανόν, καί νά στήσῃ τὴν
σημαίαν τοῦ θριάμβου τοῦ Χριστοῦ καί εἰς αὐτό
ἀκόμη τό ἰσχυρότερον φρούριο τοῦ Σατανά.
Ὁ μελετῶν τὴν πρώτην εἰς τοὺς Ἀνδριάντας
ὁμιλίαν τοῦ ἱεροῦ τούτου διδασκάλου θά δακρύσῃ
καί θά καλύψῃ τό πρόσωπον τοῦ ἀπό ἐντροπὴν,
διότι τό πνεῦμα ἐκεῖνο το μαχητικόν πού διέκρινε
τὴν ἁγίαν ἐκείνην ψυχήν, δέν ὑπάρχει σήμερον εἰς
τους περισσοτέρους χριστιανούς μας.

ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΚΑΝΤΙΩΤΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α!

ΑΡΘΡΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΤΟ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΑΡΘΡΟ ΘΑΡΡΩ ΟΤΙ ΕΑΝ ΔΕΝ ΕΙΣΕΛΘΕΙ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΜΑΣ ΔΕΝ ΔΙΚΑΙΟΥΜΕΘΑ ΔΙΚΑΙΩΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΕΣ-ΔΑΝΕΙΣΤΕΣ ΜΑΣ (οί λεπτομέρειες του άρθρου μπορούν νά τελειοποιηθούν από φωτισμένους είσαγγελεῖς, ποινικολόγους, κλπ). ΟΤΑΝ ΕΙΣΕΛΘΕΙ ΛΟΙΠΟΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΙ Η ΒΔΕΛΥΡΗ ΠΡΑΞΗ ΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ (δανειστῶν καί δανειοληπτῶν- κυβερνητικοί ἰθύνοντες) ΤΟΤΕΣ ΜΟΝΟΝ ΘΑΡΡΩ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΚΑΙ ΝΑ ΑΝΤΙΣΤΑΘΟΥΜΕ ΚΑΙ ΝΑ ΕΛΠΙΖΟΥΜΕ ΣΕ ΝΙΚΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΔΑΝΕΙΣΤΕΣ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Δ.Ν.Τ. **ΦΕΡΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΛΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ , ΩΣ ΚΑΛΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ , ΔΙΝΟΝΤΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ ΣΤΗΝ ΥΦΗΛΙΟ.**



Ὁ Ἅγιος Νεκτᾶριος καί ἡ Ἑλληνική Φιλοσοφία.

«...μόνον τό ἔθνος τό Ἑλληνικόν ἔμεινε ὡς πρόσωπο δρῶν ἐπὶ τῆς παγκοσμίου σκηνῆς, καθ' ὅλους τούς αἰῶνας, καί τοῦτο διότι ἡ ἀνθρωπότης δεῖται αἰωνίων διδασκάλων.»

(Ἀγ. Νεκταρίου, Ἱερῶν & Φιλοσοφικῶν Λογίων Θησαύρισμα)

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΡΘΡΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ (κακούργημα) Ο ΥΠΕΡΜΕΤΡΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑ ΤΟΚΩΝ.

Ο υπέρμετρος δανεισμός μέ τούς αυξανόμενους τόκους στό
όλικόν δανειζόμενο ποσόν (μέ τό παλαιότερον ισχύων σύστημα
τῶν τόκων καί τῶν ἐπιτοκίων) σέ μία κυβέρνηση χώρας ἀπό
ἄλλες κυβερνήσεις χωρῶν, διεθνεῖς ὁμοσπονδίες, διεθνεῖς
ὀργανισμούς, καί ἄλλους παρόμοιους παγκόσμιους καί
ιδιωτικούς φορεῖς ἀποτελεῖ ὑψιστη διεθνὴ ἐγκληματική πράξη
μετά βδελυροῦ δόλου. Ἡ ἐγκληματική δέ πράξη αὕτη λαμβάνει
τήν ἀκόμα μεγαλύτερα βαρύτητα της, ὡς ὑψιστου κακουργη-
ματικοῦ χαρακτήρα, καθὼς πραγματοποιεῖται χωρίς τήν
ἐξόφληση τῶν τριῶν πρώτων δανείων λογικοῦ ποσοῦ·
ἀνεξόφλητων τριῶν πρώτων δανείων ὅπου ἀποτελεῖ ἢ μή
ἐξόφληση τους τήν βάση γιά τόν ἐπακόλουθο βλαπτικό
χαρακτήρα τῆς φύσεως τῶν δανείων (δανειστῶν καί
δανειοληπτῶν). Τριῶν πρώτων δανείων λογικοῦ ποσοῦ (ἀπό το
δανειστή) καί πραγματικῆς ἀνάγκης (ἀπό τόν δανειολήπτη)
ὅπου ὅταν ἐξοφλοῦνται τά τρία δάνεια (σέ εὐλογη χρονική
στιγμήν) ἀποτελοῦν τό κατά οἰκονομίαν-μέτρον, καί τό λογικόν
χρονικόν περιθώριο μέσω τῆς ἐξαγοράς ἐργασίας μέ ἀνταμοιβή
τό χρήμα· σέ ἀντίθετη περίπτωση εἶναι ἔγκλημα μετά δόλου.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟ

ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΚΠΑΙΔΕΙΑ (άντιγράφη από τό διαδίκτυο-στό μονοτονικό)

ΔΑΝΕΙΟ : Με την ονομασία **δάνειο** φέρεται ειδική διμερής σύμβαση, εξ ου και ο ταυτόσημος όρος **δανειακή σύμβαση**, όπου κατά τη συνομολόγησή της μεταβιβάζεται για κάποιο χρονικό διάστημα η κυριότητα χρημάτων ή άλλων αντικαταστατών πραγμάτων, με την υποχρέωση της μετέπειτα επιστροφής τους.

Δανειστής: ονομάζεται, σήμερα, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που εκχωρεί την κυριότητα χρημάτων ή άλλων πραγμάτων. Στην **αρχαία Ελλάδα** ήταν αντίθετα ο αποδέκτης. Σημειώνεται ότι αποτελεί βασική έννοια του **Ενοχικού** και γενικότερα του **Αστικού Δικαίου**. Συνεπώς ο όρος δανειστής, ή πιστωτής (όροι συνώνυμοι), αναφέρεται σε κάθε ενοχική σχέση και όχι μόνο στη σύμβαση δανείου.

Δανειολήπτης, ή **δανειζόμενος**: ονομάζεται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο στο οποίο εκχωρείται προσωρινά η κυριότητα χρημάτων ή πραγμάτων.

Δάνεισμα: ονομάζεται το αντικείμενο της προσωρινής εκχώρησης, χρήματα ή άλλα πράγματα, συχνά αναφέρεται και ως δάνειο.

Δανειομεσίτης: ονομάζεται ο μεσολαβητής φορέας, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, που αναλαμβάνει τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη δανειακής σύμβασης.

ΑΝΑΛΥΣΗ.

ΤΟ ΚΑΚΟ ΔΑΝΕΙΟ ΕΙΝΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΦΥΛΗΣ ΔΑΝ.

ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ: « ἀκούσαμε τόν προφήτη νά φονεύει τά κακά παιδιά τῶν δανεισμάτων, τούς τόκους (Ιεζ. 22, 12), καί νά ἐξαίρει στή ζωή τή χρήση τῶν χρημάτων γιά ἐργασία.»

ΤΟΚΟΣ= Η ΚΥΟΦΟΡΗΣΗ, Η ΕΠΙΚΕΙΜΕΝΗ ΓΕΝΝΑ , ὅπως λέμε τήν λέξη δευτερότοκος, πρωτότοκος, ζωοτόκος, κλπ.

Ἐδῶ, στήν παροῦσα περίπτωση ὅταν ἀναφερόμεθα στή φυλή ΔΑΝ, δηλαδή ἡ φυλή ὅπου θά κυοφορηθεῖ καί θά γεννηθεῖ ὁ ἀντίχριστος, ἐννοοῦμε μία νοσηρή -πορνική γέννα, μία γέννα ὅπου θά ξεπροβάλει ὁ ἀντίχριστος, ὁ πορνοτόκος (*βλέπε Ἀγία Γραφή, ὅπου ἀναφέρει ὅτι ὁ ἀντίχριστος θά γεννηθεῖ ἐκ πορνείας*), τό βδέλυγμα, δηλαδή ὁ κακός καί δαιμονικός τόκος.

ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΣΗΜΕΡΙΝΟΙ ΤΟΚΟΙ ΟΠΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΟΥΝΤΑΙ ΕΚΒΙΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΕΙΝΑΙ ΩΣ ΤΙΣ ΟΔΥΝΕΣ ΚΥΟΦΟΡΙΑΣ (Τόκοι) ΟΠΟΥ ΕΠΙΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟΥ.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΛΕΞΕΩΣ ΤΟΚΟΣ

Ἡ λέξη τοκογλύφος προέρχεται ἀπό τίς λέξεις τόκος καί γλύφος (=χάραγμα, σκάλισμα). Αναφέρεται περιγραφικά στή συνήθεια τῶν τοκογλύφων νά χαράσσουν μέ τήν γλυφίδα πάνω στό ξύλινο τραπέζι τούς τόκους μέ τούς ὁποίους ἐπιβάρυναν τούς πελάτες τους. Βλέπετε λοιπόν ἐδῶ ἀκόμα ἀγαπητοί ἀναγνῶστες τήν σχέση τοῦ χαράγματος (666) μέ τό χάραγμα τοῦ τοκογλύφου; Τό ἓνα ἔγκλημα ὁδηγεῖ στό ἄλλο, τό μεγαλύτερο ἔγκλημα, καί ἀπό ἐκεῖ στό βασιλέα τοῦ ἐγκλήματος, τόν ἀντίχριστο.

Ο ΑΛΟΓΟΣ ΛΟΓΟΣ = ΚΤΗΝΩΔΕΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ, **ΤΟ ΘΗΡΙΟ**, ΤΟ ΔΑΝΕΙΟ ΧΩΡΙΣ ΤΗΝ ΛΟΓΙΚΗ ΦΥΣΗ ΤΟΥ.

ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: «Εἶναι ἀργός καί πλεονεκτικός ὁ βίος ἐκείνου πού τοκίζει, δέν γνωρίζει τόν κόπο τῆς γεωργίας, τήν ἐπινοητικότητα τοῦ ἐμπορίου, καί κάθεται στό ἴδιο μέρος τρέφοντας θηρία στό σπίτι του.»



ΑΝΤΙΘΕΣΗ: ΛΟΓΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ = καί ή ΣΥΜΦΩΝΙΑ
 ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ ΔΙΧΩΣ ΤΟΚΟ , όπου πηγάζει από τόν
 έντιμον λόγον, ένω ό ἄλογος δανεισμός = ένσαρκώνει
 τόν ἄδικο, τόν ἄτιμο, τόν έκβιαστή , καί τόν άνελεήμονα.

Ό ἄλογος δανεισμός αποτελεί ἐγκληματική πράξη εἶναι
 καθώς ἔχει μέσα της τόν ιστό παγίδευσης τῆς χώρας
 όπου τό δέχεται (τό δάνειο) , καί τό ληστρικό δόλο σέ
 ἐκείνους όπου τό προσφέρουν (τό δάνειο). Ληστρικό δόλο
 πού χρησιμοποιοῦν α) χωρίς μέτρο δανεισμό χρήματος,
 καί β) όπου τό ἐπιδεινώνουν (τό συνολικό κεφάλαιο
 δανεισμοῦ) μέ ὑψηλούς ληστρικούς καί ἀπάνθρωπους
 τόκους καί ἐπιτόκια. Αὐτή ή ἐγκληματική μέθοδος
 δανεισμοῦ σχηματίζει συρμό άνεξόφλητων
 χρηματικῶν ποσῶν καθιστῶντας τό δάνειο φύση
 ἀδύνατον άνεξόφλητον ἀπό τήν δανειζόμενον χώραν
χωρίς νά χάση μερική ή ὀλική κυριαρχία τῶν
φυσικῶν πόρων, καθώς καί ἄλλων κυριαρχικῶν
δικαιωμάτων. Ἐθνικῶν δικαιωμάτων ὅπως ἀμυντική
 στρατιωτική, κοινωνική πρόνοια, διατροφική ἐπάρκεια,
 κλπ. Ἐθνικῶν καί φυσικῶν της δικαιωμάτων , όπου
 χωρίς ἐκεῖνα τήν καθιστοῦν χώραν ὑπό κατοχήν ξένων
 δυνάμεων έν περίοδο εἰρήνης. Ἄρα ἔχουμε μία πολεμική
 εἰσβολή χωρίς τά συμβατικά ὅπλα (τοῦ πολέμου),

ἀλλά ὅπου δροῦν ὡς πραγματικά ὄπλα κυριαρχίας ἐπιτιθέμενου ἐχθροῦ ἐν καιρὸ εἰρήνης .

Αὐτὴ λοιπόν ἡ ἐγκληματικὴ πανουργία δύο συμβαλλόμενων φορέων (δότης καὶ ἀποδεχόμενος) φαίνεται καθαρά νὰ συνεργάζονται ἐν πλήρη μυστικότητι καὶ ἄγνοια τοῦ κυρίαρχου λαοῦ, καὶ θεωρῆται σίγουρο νὰ ἐπακολουθοῦν καὶ ἄλλες δολοπλοκίες γιὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ βλαπτικοῦ σκοποῦ των, ὅπως δολιοφθορές καὶ ἄλλων ἐγκληματικῶν πράξεων. Παραδείγματα: α) δολιοφθορές τῆς κρατικῆς περιουσίας, γιὰ ἐπακόλουθο δάνειο, β) δολοπλοκίες δικαστικῶν ἀποφάσεων, γ) ἔγκριση εἰσαγόμενων προϊόντων καὶ σαμποτάζ ἐγχώριων παραγόμενων ἀγαθῶν, δ) δόλο πνευματικῶν δηλητηρίων στὴν κοινωνία καὶ στὴν κρατικὴ Παιδεία μέ σκοπὸ τὴν ἀπεμπλοκὴ ὑγειῶν διεξόδων καὶ λύσεων στὰ προβλήματα, ε) παράνομες μίζες μέσω παράνομων μεσολαβητῶν (δανειομεσίτες) , καὶ ἄλλα πολλά. Ὁ δανειομεσίτης ὡς ἐπάγγελμα ἢ λειτούργημα εἶναι παράνομη ἐγκληματικὴ ἐνασχόληση, καθὼς ὁ ἔχων τὴν ἀνάγκην θὰ πρέπει νὰ καταφεύγει σέ ἐθνικὴ κοινωνικὴ ὑπηρεσία πρόνοιας καὶ μελέτης ἀναγκῶν γιὰ τοὺς πολίτες. Τό ἴδιο θὰ πρέπει νὰ ἰσχύει καὶ γιὰ τοὺς προμηθευτές, μεσολαβητές, κλπ, ἀλλὰ καὶ γιὰ χῶρες ἔχοντας ἀνάγκη χρημάτων, ὑλικῶν ἐξοπλισμῶν, κλπ, ὅπου οὐδεὶς (κρατικὸς ἢ ἰδιωτικὸς φορέας) μπορεῖ νὰ

χρηματισθεῖ μέ κίνητρο-«δικαιολογίαν» τήν μεσιτείαν.

Συνεπῶς πρόκειται περί δύο ἰσχυρῶν (δανειολήπτης καί δότης) συνεργαζόμενων φορέων ἐξουσίας (οἰκονομική, δικαστική, καί πολιτική) ὅπου καταπατοῦν κάθε ἔννοια δικαίου, καί πού δροῦν ἀπό κοινοῦ μυστικά ἀπό τό λαό, συνήθως μέσα ἀπό μυστικιστικές σκοτεινές ἐγκληματικές ὁργανώσεις μέ θρησκευτικό-σατανιστικό ὑπόβαθρο γιά τήν ἐπίτευξη του ἐγκληματικοῦ σκοποῦ των ἀπό κοινοῦ. Μία διερεύνηση τό ποιοί πολιτικοί ἀνήκουν σέ παγκόσμιες οἰκονομικοπολιτικές λέσχες σκοτεινοῦ περιεχομένου θά τό ἀποδείκνυε. Σκοπός εἶναι ἡ ὑποταγή τῶν λαῶν τῆς γῆς (ἀνεξαιρέτως φυλῆς καί Ἔθνους) ἀπό τίς ὑπερκυβερνήσεις τῆς παγκοσμιοποίησης ὅπου δροῦν ὡς μεγάλες ἐγκληματικές ὁργανωμένες συμμορίες γιά τήν ἔνωση των σέ μία παγκόσμια ὑπερκυβέρνηση μέ πολιτική καί θρησκευτική ἐξουσία (βλέπε: Παγκόσμια ἔνωση Ἐκκλησιῶν, κλπ) .

Ἐπειδή τό κάνω (τήν ἀτιμία) μ' ἓνα μικρό πλοῖο μέ λένε πειρατή. Ἄν τό ἔκανα μ' ἓναν ὀλόκληρο στόλο, θά ἦμουν αὐτοκράτορας.

ΑΓΙΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ

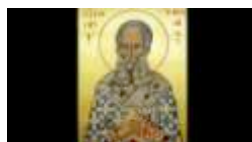
Ἄν ἀπουσιάζει ἡ δικαιοσύνη, τί ἄλλο εἶναι ἡ πολιτική ἐξουσία, παρὰ ὀργανωμένη ληστεία;

Ἡ « φιλανθρωπία » δέν μπορεῖ νά εἶναι ὑποκατάστατο γιά τήν δικαιοσύνη πού δέν ἀπονεμήθηκε.

ΑΓΙΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ



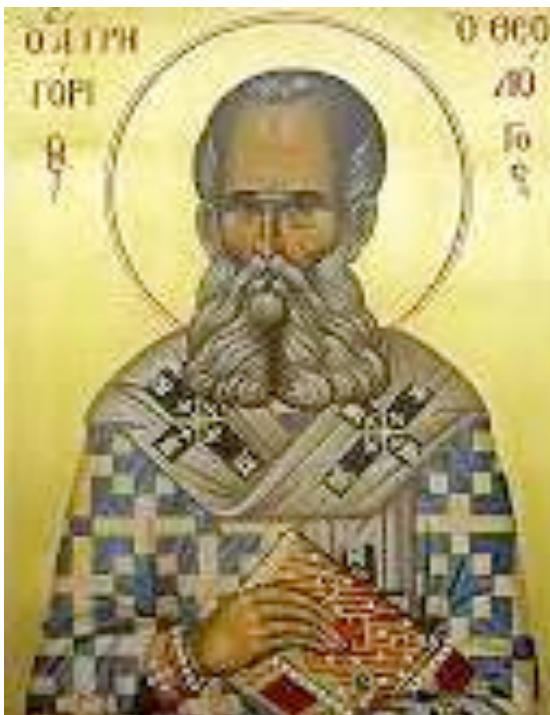
ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ: « Διότι αὐτός πού δέχεται χρήματα μέ τόν τόκο τους λαμβάνει προκαταβολή γιά πενία, καί μέ τό πρόσχημα τῆς εὐεργεσίας βάζει τήν καταστροφή στήν οἰκία του. Ὅπως δηλαδή, ὅταν σ' αὐτόν πού ἔχει πυρετό, καί καίεται ἀπό τήν ζέστη, καί διψᾷ ὑπερβολικά, καί μέ ἀγωνία ζητεῖ νερό, ἐκεῖνος δῆθεν ἀπό φιλανθρωπία τοῦ δίνει κρασί, τότε ὁ πρῶτος εὐχαριστεῖ βεβαίως γιά λίγο ἐκεῖνον πού σύρει τό ποτήρι, ὅμως ὅταν περάσει λίγη ὥρα δημιουργεῖ στόν ἀσθενή σφοδρό καί δέκα φορές περισσότερο πυρετό ἔτσι καί αὐτός πού δανερίζει στό φτωχό χρήματα μέ τόκο δέν σταματᾷ τήν ἀνάγκη, ἀλλά ἐπιτείνει τήν συμφορά.»



ΠΡΟΣΕΞΤΕ ΤΗΝ ΤΑΥΤΙΣΗ ΑΠΟΨΕΩΝ ΑΠΟ ΔΥΟ ΑΓΙΟΥΣ.

1) ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ: «Καλούν δε την αμαρτία με σεμνά ονόματα, ως φιλόανθρωπο, θηρεύοντας το άδικο κέρδος για τον εαυτόν τους, κατά μίμηση των Ελλήνων, που αποκαλούν μερικές δαίμονες που είναι μισάνθρωπες και φονικές, αντί της αληθινής ονομασίας, Ευμενίδες.»

2) ΑΓΙΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ : «Η «φιλανθρωπία» δεν μπορεί να είναι υποκατάστατο για τη δικαιοσύνη που δεν απονεμήθηκε».



Πώς παρομοιάζεται ή απάτη τῶν τοκογλύφων.

ΚΕΙΜΕΝΑ: ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ & ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

«Ὅπως δηλαδή τά πτηνά πού θέλουν νά πιάσουν οἱ κυνηγοί χαίρονται ὅταν τούς ρίπτουν σπόρους, καί τους ἀρέσει καί συνηθίζουν νά πηγαίνουν σ' ἐκεῖνα τά μέρη πού ἄφθονη γι' αὐτατά εἶναι ἡ τροφή, ὕστερα δέν ἀπό λίγο, ἀφοῦ πιαστοῦν μέ τίς παγίδες, πεθαίνουν ἔτσι καί αὐτοί πού παίρνουν δάνεια μέ τόκους, ἀφοῦ εὐπορήσουν γιά λίγο χρόνο, ὕστερα χάνουν καί αὐτό τό πατρικό τους σπίτι.»

(βλέπε: *ΑΓΟΡΑΖΟΥΝ ΣΕ ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΤΙΚΕΣ ΤΙΜΕΣ ΤΙΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΕΣ ΤΩΝ ΧΡΕΟΚΟΠΗΜΕΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ*)



ΚΕΙΜΕΝΑ: ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ & ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Αὐτά δέν τά δέχεται ὁ ἅγιος πατήρ, ἀλλά ἀπαντᾷ στή διαστροφική τους διάνοια

Πρέπει λοιπόν νά ποῦμε σ' ἓναν ἀπ' αὐτούς: «*Σύ εἶσαι ἡ ἀνάποδη γέννηση, σύ εἶσαι ἡ κακή ἀνάγκη τῶν ἀστέρων, διότι ἐάν του εἶχες ἀνακουφίσει τήν φροντίδα καί του εἶχες ἀφήσει ἓνα μέρος τοῦ χρέους του, ἓνα μέρος παίρνοντας μέ ἄνεση, δέ θά ἐμισοῦσε τή βασανισμένη ζωή, οὔτε θά ἐγένετο δήμιος του ἑαυτοῦ του*».

Πῶς θά ἀντιμετωπίσουν οἱ τοκογλύφοι τόν Κύριο;

Ἄραγε μέ ποιά μάτια στόν καιρό τῆς ἀναστάσεως θά ἰδεῖς αὐτόν πού ἐσκότωσες;

(Βλέπε αὐτοκτονίες χρεωμένων)



ΚΕΙΜΕΝΑ: ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ & ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

« Ἀκούσιες ὅλα μαζί νά φωνάζουν μέ μιά φωνή γιά την ἀγάπη, τη φιλανθρωπία». Οἱ μέν ἔλεγαν «δέν θά δανείσεις μέ τόκο τον ἀδελφό σου» (Δευτ. 23, 20), οἱ δέν ἄλλοι «δέν ἔδωσε τα χρήματά του μέ τόκο» (Ψαλμ. 14, 5), οἱ ἄλλοι «ἐάν δανείσεις τον ἀδελφό σου, δέν θά εἶσαι καταπιεστικός» (Ἐξοδ. 22, 25).



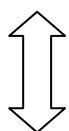
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ Λ.Α.

-ΒΛΕΠΕ ΤΗΝ ΑΡΠΑΚΤΙΚΗΝ ΤΑΣΙΝ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ :
ΤΟ ΔΑΚΤΥΛΟΝ ΤΟΥ ΤΟΚΟΥ. ΟΠΩΣ ΛΕΜΕ: ΤΟ
 ΔΑΚΤΥΛΟΝ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ !

-ΤΟ ΔΑΚΤΥΛΟ ΚΑΙ ΤΑ ΔΑΚΤΥΛΑ ΤΟΥ ΤΟΚΟΥ
ΕΙΝΑΙ ΣΑΦΩΣ ΑΡΠΑΚΤΙΚΑ , ΓΑΜΨΑ ΚΑΙ
ΕΚΔΙΚΗΤΙΚΑ!

ΚΕΙΜΕΝΑ: ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ & ΑΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Καί εσεῖς δέν γνωρίζετε γιά ποιόν συναθροίζετε ἢ μοχθεῖτε πολλές οἱ περιστάσεις, οἱ συκοφάντες πάμπολλοί, οἱ κακοποιοί ἐνεδρεύουν, καί ληστές ἐνοχλοῦν γῆ καί θάλασσα.



ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ Λ.Α.

ΒΛΕΠΕ ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΗΣΤΗΡΙΟ ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΤΙΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΦΟΡΕΣ, **ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΑ !!!**



Ἐν καί μόνον ψέμα, μίαν συκοφαντίαν ὅταν ἀνακοινωθεῖ δημόσια ἀνεβάζει καί κατεβάζει τοὺς δέκτες τοῦ χρηματιστηρίου σάν νά ἐπικάθεται μαϊμού κοροϊδευτικά εἰς ζυγαριάν χοροπηδώντας.

ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ

ΑΡΙΣΤΕΡΟΙ



ΔΕΞΙΟΙ



ΒΛΕΠΕ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ. ↗

ΕΑΝ ΚΑΙ ΔΕΝ ΘΑ ΤΟ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΟΙ ΙΔΙΟΙ ΟΙ ΑΡΙΣΤΕΡΙΖΟΝΤΕΣ, ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΥΤΟ ΤΟ ΑΡΙΣΤΕΡΙΖΟΝΤΑ ΔΡΑ ΩΣ ΚΟΙΝΑ ΟΠΛΑ (δρεπάνι καί σφυρί) ΜΕ ΠΟΛΕΜΟ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ, δηλαδή ΜΕΤΑΞΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ «ΑΝΤΙΠΑΛΟΥ» (καπιταλισμού). Ή δεξιά (Νέα δημοκρατία) έδωσε τήν σκυτάλη στην άριστερά (ΣΥΡΙΖΑ), σάν νά πρόκειται γιά σκυταλοδρομία εξουσίας από τήν ίδια άόρατη ομάδα (άλλά μέ διαφορετικά όρατά χρώματα).

ΤΕΛΙΚΑ ΚΕΡΔΙΣΜΕΝΟΙ ΜΟΝΟΝ ΟΙ ΔΑΙΜΟΝΕΣ , ΟΠΟΥ ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΑΝ (βλέπε: κόμματα) ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΤΡΕΠΟΝΤΑΣ ΑΥΤΟ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΜΜΟΡΙΕΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΥΜΜΟΡΙΕΣ

ΟΠΟΥ ΤΟΥΣ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝ (έν αγνοία τους
συνήθως).

Βλέπουμε λοιπόν την άριστερή κυβέρνηση να
προσδοκᾷ να άλωνίσει (μέ τό δρεπάνι) τούς καρπούς
τῶν διαπραγματεύσεων της, καί από τήν άλλη
πλευρά (τήν αντίπαλη πλευρά) τήν τρούικα να τίς
άρπάζει τό δικό της τό όπλο (τό σφυρί) καί να
ύποτάσσεται στήν «συμφωνία τῶν δανειστῶν μας.

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ ΓΙΑ ΕΙΚΟΝΙΚΑ ΑΝΤΙΘΕΤΑ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΑ!!!



ΕΤΣΙ ΘΑ ΤΗΝ ΠΑΘΕΙ ΚΑΙ Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ!
ΕΑΝ ΔΕΝ ΤΗΝ ΕΠΑΘΕ ΗΔΗ !!

ΤΕΛΟΣ (τοῦ πονήματος)

ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΝΗΜΕΡΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ ΕΡΕΥΝΗΤΗ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΤΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ (*ΑΠΟ ΤΟ
ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ*).

ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟΝ ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ & ΑΓΙΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ (*άντιγραφή από το διαδίκτυο-στό
μονοτονικό*)

Κατά των τοκιζόντων (Άγιος Γρηγόριος επίσκοπος Νύσσης)

«Έκκλινον από του κακού και ποίησον αγαθόν» (Ψαλμ. 36, 27)



Των φιλαρέτων ανθρώπων που προαιρούνται να ζουν
σύμφωνα με τον θείο Λόγο (πρβλ. Ιωάν. 1, 1) ο βίος τους έχει
κανονισθεί με νόμους αγαθούς και προστάγματα, στα οποία
φαίνεται καθαρά η γνώμη του νομοθέτη, που αποτείνεται
γενικώς σε δύο σκοπούς: ο ένας μεν που απαγορεύει αυτά που
δεν πρέπει να γίνονται, ο άλλος δε που επιβάλλει την ενέργεια
των καλών. Διότι δεν είναι δυνατό διαφορετικά να

κατορθωθεί βίος με καλή πολιτεία και φρόνιμος, παρά μόνον αν αποφύγει με όλη του την δύναμη την κακία και επιδιώξει την αρετή, όπως ο υιός την μητέρα του.

Αφού συναχθήκαμε λοιπόν και σήμερα για να ακούσουμε τα προστάγματα του Θεού, **ακούσαμε τον προφήτη να φονεύει τα κακά παιδιά των δανεισμάτων, τους τόκους (Ιεζ. 22, 12), και να εξαίρει στην ζωή την χρήση των χρημάτων για εργασία.**

Ας δεχθούμε προθύμως το παράγγελμα, για να μη γίνουμε η πέτρα εκείνη στην οποία κατέπεσε ο σπόρος και έμεινε ξηρός και άγονος (Λουκ. 8, 13), ούτε να λεχθούν σ' εμάς αυτά που κάποτε ελέχθησαν στον απείθαρχο Ισραήλ: «Θα ακούσετε με τα αυτιά σας και δεν θα καταλάβετε, θα ιδείτε με τα μάτια σας και δεν θα ιδείτε» (Ησ. 6, 9).

Παρακαλώ δε αυτούς που θα με ακούσουν να μη με κατακρίνουν καθόλου για θρασύτητα ή ανοησία' αν και άνδρας εκλεκτός και ονομαστός για την φιλοσοφία του, που και ασκήθηκε σε κάθε είδος παιδείας (υπαινίσσεται εδώ τον αδελφό του Μ. Βασίλειο.

Εδώ φαίνεται η μεγάλη του ταπείνωση), και έχοντας καλή φήμη σ' αυτήν την υπόθεση και μας άφησε τον λόγο του κατά των τοκιστών κτήμα για την ζωή, και εγώ προς την ίδια άμιλλα κατέβηκα, αφού εχρησιμοποίησα άρμα όνων ή βοδιών δίπλα σε άλογα στεφανωμένα. Διότι εμφανίζονται πάντοτε τα μικρά κοντά στα μεγάλα: η σελήνη, που λάμπει όταν φωτίζει ο ήλιος' και όταν το μυριόφορτο (δηλ. πλοίο που φέρει φορτίο άνω των 10 χιλ. μέτρων) πλοίο πλέει και σπρώχνεται με την σφοδρότητα των ανέμων, επακολουθεί η μικρή βαρκούλα, που διαβαίνει τα ίδια βάθη' και ενώ πάλιν αγωνίζονται οι άνδρες με τους αθλητικούς νόμους, μετέχουν στον αγώνα στο ίδιο μέρος και τα παιδιά. Αυτή λοιπόν ας είναι η αίτηση της

συγγνώμης.

Τα έργα του τοκιστή

Συ όμως, προς τον οποίον απευθύνεται ο λόγος, οποιοσδήποτε και αν είσαι, μίσησε τον τρόπο τον καπηλικό' σαν άνθρωπος, που είσαι, αγάπησε τους ανθρώπους και όχι τα χρήματα. Σταμάτησε την αμαρτία μέχρις εδώ. Να ειπείς στους φιλτάτους σου τόκους τον λόγο του Ιωάννη του Βαπτιστή: **«"Γεννήματα εχιδνών, φύγετε μακριά από εμένα" (Ματθ. 3, 7).** Είσθε καταστροφή αυτών που σας έχουν και σας λαμβάνουν, τέρπετε για λίγο, αλλά ύστερα από καιρό η σκωρία σας γίνεται πικρό δηλητήριο στην ψυχή, φράζετε την οδό της ζωής, κλείετε τις θύρες της ουρανίου βασιλείας' αφού τέρψετε για λίγο την όραση και χαϊδέψετε, γίνεσθε πρόξενοι της αιωνίου κολάσεως». Αφού ειπείς αυτά, να αποχωρισθείς την πλεονεξία και τους τόκους, και πήγαινε με το μέρος της φιλοπτωχείας. «Και αυτός που θέλει να δανεισθεί από σένα να μη τον περιφρονήσεις» (Ματθ. 5, 42). Εξ αιτίας της φτώχειας του σε ικετεύει και κάθεται συνέχεια στις θύρες σου, είναι άπορος και καταφεύγει στον πλούτο σου, για να γίνεις της ανάγκης του βοηθός. Συ όμως κάνεις το αντίθετο, συ ο σύμμαχος γίνεσαι εχθρός, δηλαδή δεν τον βοηθείς, ώστε να ελευθερωθεί από την ανάγκη που τον πιέζει, και σε σένα να εξοφλήσει το δάνειο, αλλά διασπείρεις κακά σ' αυτόν που βρίσκεται σε δυσχέρεια, γυμνώνοντας περισσότερο τον γυμνό, ξανατραυματίζεις τον τραυματισμένο, επισυνάπτοντας φροντίδες στις φροντίδες, και λύπες στις λύπες. **Διότι αυτός που δέχεται χρήματα με τον τόκο τους λαμβάνει προκαταβολή για πενία, και με το πρόσχημα της ευεργεσίας βάζει την καταστροφή στην οικία του.** Όπως δηλαδή, όταν σ' αυτόν που

έχει πυρετό, και καίεται από την ζέστη, και διψά υπερβολικά, και με αγωνία ζητεί νερό, εκείνος δήθεν από φιλανθρωπία του δίνει κρασί, τότε ο πρώτος ευχαριστεί βεβαίως για λίγο εκείνον που σύρει το ποτήρι, όμως όταν περάσει λίγη ώρα δημιουργεί στον ασθενή σφοδρό και δέκα φορές περισσότερο πυρετό, έτσι και αυτός που δανείζει στον φτωχό χρήματα με τόκο δεν σταματά την ανάγκη, αλλά επιτείνει την συμφορά.

Ο χαρακτηρισμός του τοκιστή. Το ωραιότερο κείμενο

Μη ζήσεις λοιπόν φιλάνθρωπο βίο με το πρόσχημα της φιλανθρωπίας, ούτε να γίνεις ιατρός δολοφόνος, που έχεις βέβαια εξ αιτίας του πλούτου σου το πρόσχημα της σωτηρίας, όπως εκείνος εξ αιτίας της επιστήμης του, μεταχειριζόμενος με την προαίρεσή σου την απώλεια εκείνου που σε εμπιστεύθηκε. Είναι αργός και πλεονεκτικός ο βίος εκείνου που τοκίζει, δεν γνωρίζει τον κόπο της γεωργίας, την επινοητικότητα του εμπορίου, και κάθεται στο ίδιο μέρος τρέφοντας θηρία στο σπίτι του. Άροτρο έχει την πέννα, χωράφι το χαρτί, σπόρο το μελάνι, βροχή τον χρόνο, που του αυξάνει χωρίς να γίνεται αντιληπτό την επικαρπία των χρημάτων, και δρεπάνι του είναι η απαίτησή του. Αλώνι του είναι το σπίτι, στο οποίο λεπτύνει τις περιουσίες των θλιβομένων, όλα τα βλέπει σαν δικά του. Εύχεται στους ανθρώπους ανάγκες και συμφορές, για να πάνε αναγκαστικά σ' αυτόν. Μισεί αυτούς που αρκούνται στα εισοδήματά τους, και θεωρεί αυτούς που δεν έχουν δανεισθεί εχθρούς. Κάθεται πολύ χρόνο στα δικαστήρια, για να βρει αυτόν που πιέζουν οι απαιτητές, και ακολουθεί τους εισπράκτορες των φόρων όπως οι γύπες τις παρατάξεις του στρατού και τους πολέμους. Περιφέρει το πορτοφόλι του, και δεικνύει στους πνιγομένους το δόλωμα που θα τους πιάσει, ώστε εξ αιτίας της ανάγκης τους να καταπιούν αυτό με το στόμα ανοικτό μαζί με το αγκίστρι των τόκων. Καθημερινώς μετρά το κέρδος του και δεν χορταίνει η επιθυμία του.

Στενοχωρείται με το χρυσάφι που έχει στην οικία του, διότι κείτεται αργό και άπρακτο. **Μιμείται τους γεωργούς, που σπείρουν ευθύς από τους σωρούς του θερισμού' έλαβε, έδωσε.** Δεν δίνει άνεση στον ταλαίπωρο χρυσό, άλλα τον μεταφέρει από χέρια σε χέρια. Βλέπεις λοιπόν τον πλούσιο να είναι με πολύ χρυσάφι, πολλές φορές χωρίς να έχει ούτε ένα νόμισμα στο σπίτι του, αλλά οι ελπίδες του είναι στα χαρτιά, στις ομολογίες η κατάσταση, χωρίς να έχει τίποτα και όλα τα κατέχει, περιερχόμενος στην ζωή αντιθέτως προς το αποστολικό γράμμα (Ματθ. 5, 42, Λουκ. 6, 30), δίδοντας τα πάντα σ' αυτούς που του ζητούν όχι από φιλόανθρωπη διάθεση, αλλά από φιλάργυρο τρόπο. Διότι προτιμά την πρόσκαιρη στέρηση, για να επανέλθει σαν δούλος κατάκοπος ο χρυσός, αφού εργασθεί με τους μισθούς του. Βλέπεις πως η ελπίδα του μέλλοντος αδειάζει την οικία, και κάνει τον πολύχρυσο πρόσκαιρα ακτήμονα;

Στους υλόφρονες είναι πιο αξιόπιστο το χαρτί από το Ευαγγέλιο

Και ποιά είναι η αιτία αυτού του πράγματος; Η γραφή στο χαρτί, το ομόλογο αυτού που βρέθηκε στην ανάγκη: «Θα τα δώσω με την εργασία, θα τα πληρώσω μαζί με τον τόκο». Επειτα, παρακαλώ, ο μεν χρεώστης, ενώ είναι άπορος εξ αιτίας του χαρτιού, είναι αξιόπιστος, ο δε Θεός, ενώ είναι πλούσιος και υπόσχεται, δεν γίνεται πιστευτός. «Δώσε και εγώ θα σου το επιστρέψω» (Λουκ. 6, 38)' το φωνάζει αφού το έγραψε στα Ευαγγέλια, σε δημόσιο συμφωνητικό της οικουμένης, το οποίον έγραψαν οι τέσσαρες Ευαγγελιστές, αντί ένας συμβολαιογράφος, του οποίου (συμφωνητικού) μάρτυρες είμαστε όλοι οι χριστιανοί από τα χρόνια της σωτηρίας.

Ιδιοκτήτης των πάντων είναι ο Θεός

Εχεις υποθήκη τον Παράδεισο, ενέχυρο αξιόπιστο. Εάν όμως και εδώ ζητείς, όλος ο κόσμος είναι κτήμα του ευγνώμονος χρεώστη σου. Εξέτασε με σοφία την ευπορία εκείνου που ζητεί την εργασία, και θα βρεις τον πλούτο. Κάθε χώρα χρυσοφόρος είναι κτήμα του χρεώστη σου, κάθε μέταλλο -ασήμι και χαλκός και τα άλλα υλικά- είναι μέρος της κυριαρχίας εκείνου. Ατένισε τον μεγάλο ουρανό, μελέτησε την άπειρη θάλασσα, ερεύνησε το πλάτος της γης, μέτρησε τα ζώα που τρέφονται επάνω της. Τα πάντα είναι δούλοι και κτήματα εκείνου που συ καταφρονείς ως άπορο. Βάλε μυαλό, άνθρωπε, να μη καθυβρίζεις τον Θεό, ούτε να τον θεωρείς ατιμώτερο από τους τραπεζίτες, που, όταν σου εγγυηθούν, χωρίς αμφιβολία τους πιστεύεις. Δώσε σε εγγυητή που δεν πεθαίνει, πίστευσε σε ένα συμφωνητικό που δεν κλέβεται, ούτε σχίζεται. Να μη ερωτήσεις τι εργασία κάνει, αλλά δώσε την ευεργεσία χωρίς δόλο (Παροιμ. 19, 17), και θα ιδείς τον Θεό να σου αποδίδει την χάρη με προσθήκη.

Ο Θεός χαρίζει πολλαπλασίως τα αγαθά του στους πιστούς

Αν όμως ο λόγος ξενίζει την ακοή σου ως παράδοξος, έχω πρόχειρη την μαρτυρία ότι ο Θεός σ' αυτούς που ευσεβώς δαπανούν και ευεργετούν αποδίδει την αμοιβή πολλαπλασίως. Διότι όταν ο Πέτρος τον ερώτησε και του είπε´ «ιδού εμείς αφήσαμε τα πάντα και σε ακολουθήσαμε´ τί άραγε να δοθεί για μας ως αμοιβή;», «Αλήθεια σας λέγω», του λέγει, «ο καθένας που άφησε οικίες ή αδελφούς ή αδελφές ή πατέρα ή μητέρα ή γυναίκα ή τέκνα ή αγρούς, θα λάβει εκατό φορές περισσότερα, και αιώνιο ζωή θα κληρονομήσει» (Ματθ. 19, 27 και 29).

Βλέπεις την γενναιοδωρία; Βλέπεις την αγαθότητα; Ο υπερβολικά αναίσχυντος δανειστής κουράζεται, για να

διπλασιάσει το κεφάλαιό του, ο Θεός όμως εκουσίως δίδει το εκατονταπλάσιο σ' αυτόν που δεν στενοχωρεί τον αδελφό του. Πίστευσε λοιπόν στον Θεό, που σε συμβουλεύει, και θα λάβεις τόκους όχι αμαρτωλούς. Γιατί με αμαρτωλές μέριμνες λειώνεις τον εαυτόν σου μετρώντας τις ημέρες, τους μήνες αριθμώντας, το κεφάλαιο σκεπτόμενος, ονειροπολώντας τις αυξήσεις, φοβούμενος την προθεσμία, μήπως έλθει άκαρπη, όπως το θέρος χτυπημένο από το χαλάζι;

Το άγχος και η αγωνία του τοκιστή

Παρατηρεί με προσοχή ο δανειστής του χρεώστη τις πράξεις, τις απουσίες, τις κινήσεις, τα ταξίδια, τις εμπορίες. Και αν έλθει κάποια δυσάρεστη είδηση, ότι ο δείνα έπεσε στα χέρια των ληστών, ή από κάποια περίσταση η ευπορία του έγινε φτώχεια, κάθεται με δεμένα τα χέρια, στενάζει συνεχώς, συχνά κρυφοκλαίει, ξεδιπλώνει το χρεωστικό, θρηνεί τον χρυσό μέσα στα γράμματα, βγάζοντας το συμβόλαιο σαν το ρούχο του παιδιού του που επέθανε και από εκείνο το γεγονός ο πόνος γίνεται εντονότερος. Κι αν το δάνειο είναι ναυτικό, κάθεται στους αιγιαλούς, ενδιαφέρεται για τις κινήσεις των ανέμων, συνεχώς ερωτά εκείνους που φθάνουν μήπως ακούσθηκε κάπου για ναυάγιο, μήπως κάπου πλέοντας εκινδύνευσαν. Θλίβεται η ψυχή του όταν ιδεί την θάλασσα να αγριεύει, βλέπει όνειρα, βλέπει φαντάσματα η ψυχή του από τα υπόλοιπα της καθημερινής φροντίδος. Προς αυτόν λοιπόν πρέπει να πούμε: «Σταμάτησε, άνθρωπε, από την επικίνδυνη μέριμνα, σταμάτησε από την προσδοκία που σε λειώνει, μη καταστρέψεις το κεφάλαιο επιζητώντας τόκους για τον εαυτόν σου. Ζητείς από τον φτωχό εισοδήματα και αυξήσεις του πλούτου σου κάνοντας κάτι παρόμοιο όπως εάν ήθελε κανείς από χωράφι που από την ξηρασία και τον καύσωνα εξεράθηκε να πάρει θημωνιές σιταριού, ή πλήθος σταφυλιών από αμπέλι μετά την χαλαζόπτωση, ή να γεννηθούν παιδιά από στείρα κοι-

λιά, ή γάλα από γυναίκες που δεν εγέννησαν». Κανείς δεν επιχειρεί τα παρά φύσιν και αδύνατα, διότι με το να μην κατορθώνει τίποτε γίνεται και καταγέλαστος.

Τα αδύνατα στους ανθρώπους είναι δυνατά στον Θεό

Μόνος παντοδύναμος είναι ο Θεός, ο οποίος από τα αδύνατα ευρίσκει τις διεξόδους και δημιουργεί αυτά που είναι πάνω από την ελπίδα και προσδοκία, τώρα μεν διατάσσοντας η πέτρα να βγάλει νερό, έπειτα δε βρέχοντας από τον ουρανό άρτο ασυνήθιστο και παράδοξο, και πάλιν γλυκαίνοντας το πικρό νερό της Μερράν με την επαφή του ξύλου (Εξόδ. 17, 16' 16, 15' 15, 25), και πάλιν κάνοντας γόνιμη την κοιλιά της Ελισάβετ (Λουκ. 1, 5-25), και δίνοντας τον Σαμουήλ στην Άννα, και στην Μαρία τον πρωτότοκο (και μονογενή) «εν παρθενία» (Λουκ. 1, 26-38 και 2, 7). Αυτά είναι έργα μόνον του παντοδύναμου χεριού.

Το δάνειο είναι ευπρόσωπη αίτηση ελεημοσύνης

Εσύ όμως από τον χαλκό και τον χρυσό, που είναι άγονες ύλες, να μη ζητείς τόκο, μήτε να εκβιάζεις τους πτωχούς και να συμπεριφέρεσαι όπως οι πλούσιοι, μήτε να δίνεις παραπάνω σ' αυτόν που ζητεί το δάνειο. Ή, λοιπόν, δεν γνωρίζεις ότι η ανάγκη δανείου είναι ευπρόσωπη αίτηση ελεημοσύνης; Γι' αυτό και ο (Μωσαϊκός) νόμος, δηλαδή το εισαγωγικό γράμμα της πίστεως, παντού απαγορεύει τον τόκο: «εάν δανείσεις χρήματα στον αδελφό σου, δεν θα είσαι καταπιεστικός» (Εξόδ. 22, 24).

Και η χάρη του Ευαγγελίου, που πλεονάζει την πηγή της αγαθότητας, νομοθετεί την διαγραφή των οφειλών' εδώ γίνεται ελεήμων και λέγει: «και αν δανείτε σε αυτούς που ελπίζετε να πάρετε πίσω τα δανεισθέντα» (Λουκ. 6, 34)' και

αλλού στην παραβολή τιμωρώντας πικρά τον σκληρό δούλο, ο οποίος δεν ελυπήθηκε τον σύνδουλό του, που τον προσκύνησε, ούτε του χάρισε το μηδαμινό χρέος των εκατό δηναρίων, αυτός όμως έλαβε την συγχώρηση για τα μύρια τάλαντα (Ματθ. 18, 23-35).

Ο δε Σωτήρας μας και ο διδάσκαλος της ευσεβείας και προσευχής, τύπο απλό εισηγούμενος στους μαθητές του, ένα και μοναδικό έβαλε στα λόγια της ικεσίας, τούτο δε μάλιστα πρέπει και είναι αρκετό πρώτα να παρακαλέσουμε τον Θεό: «και άφησέ μας τις οφειλές μας, καθώς και εμείς αφήσαμε στους οφειλέτες μας» (Ματθ. 6, 12). Πώς λοιπόν θα προσευχηθείς συ, ο τοκοφλύφος; Με ποιά συνείδηση θα ζητήσεις από τον Θεό αγαθό αίτημα συ, που πάντοτε παίρνεις και δεν έμαθες να δίνεις; Ή δεν γνωρίζεις ότι η προσευχή σου είναι υπόμνηση της μισανθρωπίας σου; Τι πράγμα εσυγχώρησες και ζητείς συγγνώμη;

Ελεημοσύνη δεν θεωρείται αυτή που προέρχεται από τις συμφορές των αδικουμένων

Ποιόν ελέησες, και καλείς τον ελεήμονα; Κι αν όμως κάποτε δώσεις ελεημοσύνη, από πού την δίνεις; Δεν την δίνεις από την πικρή σου και μισάνθρωπο φορολογία; Δεν είναι γεμάτη από τα δάκρυα και τους στεναγμούς των ξένων συμφορών;

Εάν εγνώριζε ο πτωχός από πού του δίνεις την ελεημοσύνη, δεν θα εδέχετο, διότι θα ήτο σαν να επρόκειτο να γευθεί σάρκες αδελφικές και αίμα των δικών του, και θα σου έλεγε ένα λόγο γεμάτο από συνετή παρρησία: «Μη με θρέψεις, άνθρωπε, από αδελφικά δάκρυα, μη δώσεις άρτο στον πτωχό που γίνεται από τον στεναγμό των συμπτωχών μου. Να το επιστρέψεις προς τον όμοιό μου αυτό που άδικα επήρες, και εγώ θα ομολογήσω την χάρη».

«Εάν δεν υπήρχε το πλήθος των τοκιστών, δεν θα υπήρχε το πλήθος των πεινασμένων». Το ωραιότερο κείμενο

Τί ωφελείς όταν κάνεις πολλούς πτωχούς, και ικανοποιείς έναν; Εάν δεν υπήρχε το πλήθος των τοκιστών, δεν θα υπήρχε το πλήθος των πεινασμένων. Διάλυσε την συμμορία σου, και όλοι θα αποκτήσουμε την αυτάρκεια. Όλοι κατηγορούν τους τοκιστές, και δεν θεραπεύεται το κακό από τον νόμο, τους προφήτες και τους Ευαγγελιστές. **Οπως λοιπόν λέγει ο Θεσπέσιος Αμώς: «ακούσατε, σεις που συντρίβετε το πρωϊ τον πτωχό και καταδυναστεύετε τους πτωχούς επάνω στην γη, εσείς που λέγετε τότε θα περάσει ο μήνας, και να κάνουμε νέα συναλλαγή» (Αμώς 8, 4 εξ). Διότι ούτε οι πατέρες τόσον χαίρονται όταν γεννώνται τα παιδιά τους, όσον χαίρονται οι τοκιστές όταν συμπληρώνονται οι μήνες.**

Ειρωνεία του αγίου κατά των τοκιστών

Καλούν δε την αμαρτία με σεμνά ονόματα, ως φιλόανθρωπο, θηρεύοντας το άδικο κέρδος για τον εαυτόν τους, κατά μίμηση των Ελλήνων, που αποκαλούν μερικές δαίμονες που είναι μισάνθρωπες και φονικές, αντί της αληθινής ονομασίας, **Ευμενίδες. Είναι φιλόανθρωπος βέβαια! Διότι η καταβολή του τόκου δεν καταστρέφει οικίες, δαπανώντας τα πλούτη, κάνοντας τους εύπορους να ζουν χειρότερα από τους δούλους, που τέρπει για λίγο στην αρχή, οδηγώντας την κατοπινή ζωή σε πικρία!...**

Πως παρομοιάζεται η απάτη των τοκογλύφων

Οπως δηλαδή τα πτηνά που θέλουν να πιάσουν οι κυνηγοί χαίρονται όταν τους ρίπτουν σπόρους, και τους αρέσει και συνηθίζουν να πηγαίνουν σ' εκείνα τα μέρη που άφθονη γι' αυ-

τά είναι η τροφή, ύστερα δε από λίγο, αφού πιασθούν με τις παγίδες, πεθαίνουν' έτσι και αυτοί που παίρνουν δάνεια με τόκους, αφού ευπορήσουν για λίγο χρόνο, ύστερα χάνουν και αυτό το πατρικό τους σπίτι.

Και η ευσπλαγχνία εντοπίζεται από τις ψυχές των μιαρών και φιλαργύρων, και βλέποντας την ίδια οικία του οφειλέτη τους να εκτίθεται προς πώληση δεν συγκινούνται, αλλά βιάζουν περισσότερο την πώληση, ώστε, αφού λάβουν το ταχύτερο τα χρήματά τους, άλλον ταλαίπωρο να δεσμεύσουν με τον δανεισμό τους, όπως με τους σπουδαίους και άπληστους κυνηγούς, οι οποίοι, αφού κυκλώσουν με τα δίκτυά τους μια κοιλάδα, και αφού συλλάβουν όλα τα ζώα που ζουν εκεί, μεταφέρουν τους πασσάλους στο γειτονικό φαράγγι, και απ' αυτό σε άλλο, και μέχρι τόσο, έως ότου τα όρη κενωθούν από τα θηράματα. Με ποιους λοιπόν οφθαλμούς συ, ο τέτοιος άνθρωπος (παλιάνθρωπος), κοιτάζεις στον ουρανό; Και πώς ζητείς άφεση αμαρτίας; Ή ίσως από αναισθησία και τούτο λέγεις προσευχόμενος, αυτό που edίδαξε ο Σωτήρας, «συγχώρησέ μας τα οφειλήματά μας, καθώς και ημείς εσυγχωρήσαμεν τους οφειλέτες μας» (Ματθ. 6, 12);

Που καταλήγουν τα θύματα των τοκογλύφων

Ω, πόσοι εξ αιτίας του τόκου εκρεμάσθησαν και επνίγησαν στα ποτάμια και έκριναν τον θάνατο ελαφρότερο από τον δανειστή, και άφησαν παιδιά ορφανά με κακή μητρυιά την πενία! Και οι καλοί τοκογλύφοι ούτε τότε λυπούνται το έρημο το σπίτι, αλλά σύρουν στους κληρονόμους το σχοινί της θηλειάς, και απαιτούν χρήματα απ' αυτούς που ζουν από τους εράνους.

Οι τοκογλύφοι μεταθέτουν την ευθύνη τους στην ειμαρμένη

Και όταν υβρίζονται, όπως είναι φυσικό, για τον θάνατο του χρεώστη τους και κάποιοι για να τους λυγίσουν υπενθυμίζουν την θηλειά, ούτε κρύβονται από εντροπή για το δράμα, ούτε συγκινούνται στην ψυχή, και από σκληρή διάθεση λένουν λόγια αναιδή: Και είναι τούτο το αδίκημα των ιδικών μας ηθών, εάν ο κακότυχος και αχάριστος εκείνος, επειδή έτυχε να έχει μια ανάποδη γέννηση κάτω από την ανάγκη της ειμαρμένης (μοίρας) οδηγήθηκε σε βίαιο θάνατο; Αλήθεια, φιλοσοφούν και οι τοκογλύφοι, και γίνονται μαθητές των μάγων Αιγυπτίων όταν βρεθούν στην ανάγκη να απολογηθούν για τις βρώμικες πράξεις τους και τους φόνους.

Αυτά δεν τα δέχεται ο άγιος πατήρ, αλλά απαντά στην διαστροφική τους διάνοια

Πρέπει λοιπόν να πούμε σ' έναν απ' αυτούς: «Συ είσαι η ανάποδη γέννηση, συ είσαι η κακή ανάγκη των αστέρων, διότι εάν του είχες ανακουφίσει την φροντίδα και του είχες αφήσει ένα μέρος του χρέους του, ένα μέρος παίρνοντας με άνεση, δεν θα εμισούσε την βασανισμένη ζωή, ούτε θα εγένετο δήμιος του εαυτού του».

Πώς θα αντιμετωπίσουν οι τοκογλύφοι τον Κύριο;

Αραγε με ποιά μάτια στον καιρό της αναστάσεως θα ιδείς αυτόν που εσκότωσες; Διότι και οι δύο θα έλθετε εμπρός στο βήμα του Χριστού, όπου δεν ψηφίζονται οι τόκοι, αλλά οι βίοι κρίνονται. Και τί θα απαντήσεις όταν θα κατηγορείσαι στον αδέκαστο κριτή, όταν σου λέγει: «Είχες τον νόμο, τους

προφήτες, τα ευαγγελικά παραγγέλματα. **Ακουες όλα μαζί να φωνάζουν με μια φωνή για την αγάπη, την φιλανθρωπία». Οι μεν έλεγαν «δεν θα δανείσεις με τόκο τον αδελφό σου» (Δευτ. 23, 20), οι δε άλλοι «δεν έδωσε τα χρήματά του με τόκο» (Ψαλμ. 14, 5), οι άλλοι «εάν δανείσεις τον αδελφό σου, δεν θα είσαι καταπιεστικός» (Εξόδ. 22, 25).**

Και ο Ματθαίος με παραβολές έλεγε δυνατά απαγγέλλοντας τον δεσποτικό λόγο: «"Δούλε πονηρέ, όλη την οφειλή εκείνη σου την εχάρισα, επειδή με παρακάλεσες" δεν έπρεπε και συ να ελεήσεις τον σύνδουλό σου, όπως και εγώ σε ελέησα;"

Και αφού οργίσθηκε ο κύριος, τον παρέδωσε στους βασανιστές, έως ότου επιστρέψει όλη την οφειλή του» (Ματθ. 18, 32-34). Τότε θα σε καταλάβει η ανώφελη μεταμέλεια (αυτή είναι η κόλαση, να μη μπορεί να μετανοήσει κανείς, λόγω της υπερηφανείας. Απεναντίας η ταπείνωση με την μετάνοια είναι ο Παράδεισος) και βαρύς στεναγμός και κόλαση ανηλεής.

Καθόλου δεν θα σε βοηθήσει το χρυσάφι, ούτε το ασήμι θα σε προστατεύσει, και η είσπραξη των τόκων είναι πικρότερη από την χολή. Αυτά δεν είναι λόγια που φοβίζουν, αλλά πράγματα αληθινά, που διαβεβαιώνουν το δικαστήριο προτού το δοκιμάσουμε, και είναι καλό να τα διαφυλάξει ο φρόνιμος και όποιος προνοεί για το μέλλον.

Το πάθημα ενός τοκογλύφου

Και για να ωφελήσω κάτι τους ακροατές μου μεταξύ των κριμάτων του Θεού, αφού σας διηγηθώ κάτι που συνέβη στα δικά μας χρόνια, ακούσατε τον λόγο, και ίσως πολλοί την υπόθεση ως γνωστή θα την καταλάβετε.

Ήταν κάποιος άνδρας σ' αυτή την πόλη (δεν θα πω το όνομά του, επιφυλασσόμενος, για να μη γελοιοποιήσω ονομαστικώς τον νεκρό), που είχε τέχνη τα δανείσματα και το εισόδημα από τους μιαρούς τόκους. Επειδή είχε καταληφθεί από το πάθος

της φιλαργυρίας, ήταν τσιγκούνης και για τις δικές του ανάγκες (διότι τέτοιοι είναι οι φιλάργυροι), δεν παρέθετε τραπέζι απαραίτητο, ένα ρούχο συνέχεια, χωρίς να αλλάζει ρούχο (σπανίως) ή ανάλογα με την ανάγκη του, χωρίς να παρέχει στα παιδιά του την αναγκαία διατροφή· το λουτρό δεν το επεσκεπτετο, από τον φόβο του εισιτηρίου και των τριών οβολών, και επινοούσε κάθε τρόπο από που να πληθύνει το ποσό των χρημάτων· ούτε όμως ενόμιζε κανέναν αξιόπιστον φύλακα του ταμείου του, ούτε το τέκνο του, ούτε τον δούλο του, ούτε τον τραπεζίτη, ούτε το κλειδί, ούτε και την σφραγίδα, και το χρυσάφι το έβαζε στις τρύπες των τοίχων, και επαλείφοντας αυτά απέξω με τον πηλό είχε τον θησαυρό του άγνωστο σε όλους, αλλάζοντας τόπους από τόπους και τοίχους από τοίχους, και εσοφίζόταν με μεγάλη επινοητικότητα να διαφεύγει την προσοχή όλων.

Εφυγε από την ζωή ξαφνικά, χωρίς να αποκαλύψει σε κανέναν που ο χρυσός είχε ταφεί. Ετάφη λοιπόν και εκείνος, κερδίζοντας μόνον την απόκρυψη του χρυσού, τα δε παιδιά του με την ελπίδα ότι θα είναι οι λαμπρότεροι στην πόλη από πλούτο, ερευνούσαν παντού, ερωτούσε ο ένας τον άλλο, ανέκριναν τους δούλους, έσκαβαν τα εδάφη των οικιών, τους τοίχους ετρυπούσαν, τα σπίτια των γειτόνων και των γνωρίμων εξέταζαν με λεπτομέρεια, και αφού κάθε λίθο, όπως λέγει ο λόγος, εκίνησαν, δεν ευρήκαν ούτε οβολό, ακόμη δε διάγουν ζωή χωρίς οικογένεια, ανέστιοι, φτωχοί, δίνοντας πολλές κατάρες καθημερινώς στην ανοησία του πατέρα. Ο μόνος φίλος σας και σύντροφος, τοκιστής, τέτοιος είναι. Αφού κατέστρεψε την ζωή του επάξια με τον τρόπο του ως ανεμοσκορπιστής χρηματιστής, εμόχθησε με πόνους και με πείνα, και εμάζεψε κληρονομιά για τον εαυτόν μεν την αιώνια κόλαση, για τους δικούς του δε την φτώχεια. **Και εσείς δεν γνωρίζετε για ποιόν συναθροίζετε ή μοχθείτε· πολλές οι**

**περιστάσεις, οι συκοφάντες πάμπολλοι, οι κακοποιοί
ενεδρεύουν, και ληστές ενοχλούν γη και θάλασσα.**

Η σκληρότητα και η αμετανοησία των τοκογλύφων

**Προσέχετε, μήπως και τις αμαρτίες κερδίσετε, και τον χρυσό
δεν κρατήσετε. «Ενοχλητικός μας είναι αυτός», λένουν (γιατί
γνωρίζω τους γογγυσμούς μέσα στα δόντια σας), «και συνεχώς
υποστηρίζοντας αυτά από το βήμα κάνει κακό σ' αυτούς που
ευεργετούνται και έχουν ανάγκη. Ιδού λοιπόν δεν δίνουμε
πλέον δανεικά, και πώς θα ζήσουν αυτοί που βρίσκονται σε
ανάγκη;». Οι λόγοι τους είναι άξιοι των πραγμάτων,
αρμόζοντας η αντίρρηση στους σκοτισμένους από το σκότος
των χρημάτων' διότι ούτε το κριτήριο της διανοίας έχουν
ισχυρό, ώστε να εννοούν τα λεγόμενα, και να ακούουν τα
αντίθετα από τις συμβουλές αυτών που τους νουθετούν. Ετσι
υπογογγύζοντας απειλούν να κλείσουν την θύρα σ' αυτούς που
έχουν ανάγκη, καθώς εγώ τάχα λέγω ότι δεν πρέπει να
δανείζουν.**

Να δίνουμε δωρεάν και να δανείζουμε χωρίς τόκο

**Εγώ δε διακηρύττω και παραγγέλλω κατά πρώτον βέβαια το
να δίνουν δωρεάν. Επειτα προτρέπω και το να δανείζουν (διότι
το δάνεισμα είναι δεύτερο είδος δωρεάς), και να κάνουν τούτο
όχι με τόκους ούτε με αυξήσεις (Λουκ. 6, 35), αλλά καθώς ο
Θειος λόγος παραγγέλλει σε μας' **διότι είναι επίσης ένοχος
τιμωρίας και αυτός που δεν δανείζει και αυτός που δίνει με
τόκο, επειδή στον μεν έναν αποδίδεται η μισανθρωπία, στον δε
άλλον η εμπορία. Αυτοί δε που πηγαίνουν στο αντίθετο άκρο
υπόσχονται ότι θα σταματήσουν παντελώς να δίδουν. Είναι δε
αυτό αισχρή εναντίωση, μανιώδης φιλονεικία προς το δίκαιο,****

μάχη και πόλεμος κατά του Θεού. Διότι, «ή δεν θα δώσω», λέγει, «ή δανείζοντας θα κάνω συναλλαγή με τόκο». Λοιπόν προς μεν τους τοκογλύφους αρκετά ο λόγος αγωνίσθηκε, και ικανοποιητικώς αναλύθηκε, όπως στα δικαστήρια, και είχε να τους δώσει ο Θεός μετάνοια' προς αυτούς που απερίσκεπτα δανείζονται και πιάνονται ριψοκίνδυνα στα αγκίστρια των τόκων δεν θα κάνω κανέναν λόγο, κρίνοντας ότι τους αρκεί η συμβουλή, την οποία ο θεσπέσιος πατέρας Βασίλειος διατύπωσε σοφά στο σύγγραμμά του, λέγοντας περισσότερα σ' αυτούς που απερίσκεπτα δανείζονται, παρά σ' αυτούς που δανείζουν πλεονεκτικώς.

ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΘΕΜΑ ΜΑΣ. ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ (στό μονοτονικό)

Το σπέρμα του Όφεως

Μία από τις πρώτες προφητείες τής Αγίας Γραφής, αναφέρεται στην έχθρα που θα είχε ο Σατανάς και το "σπέρμα" του, με την Εκκλησία και το "σπέρμα" της. Πρόκειται για τα λόγια που είπε ο Θεός στον "όφη", (το Διάβολο σύμφωνα με την [Αποκάλυψη 20/κ' 2](#)),

μετά την αμαρτία τών πρωτοπλάστων: "'Και έχθραν θέλω στήσει αναμέσον σου και τής γυναικός, και αναμέσον τού σπέρματός σου, και τού σπέρματος αυτής. Αυτό, θέλει σου συντρίψει την κεφαλήν, και συ θέλεις κεντήσει την πτέρναν αυτού'". (Γένεσις 3/γ' 15).

Όπως ακριβώς η Εκκλησία θα είχε σπέρμα, έτσι και ο Όφης (ο Διάβολος), θα είχε κι αυτός το δικό του σπέρμα, σε συνεχή πάλη κατά τής Εκκλησίας. Και όπως η Εκκλησία τού Ισραήλ θα γεννούσε τον Χριστό, έτσι και ο Όφης, θα έφερνε σε ύπαρξη τον Αντίχριστο.

Ο απόστολος Παύλος, μας δίνει το κλειδί για να το κατανοήσουμε αυτό, καθώς μας εξηγεί ότι οι προφητείες που μιλούσαν για κάποιο "'σπέρμα'", μιλούσαν κυρίως για τον Ιησού Χριστό, ενώ όλοι οι υπόλοιποι που θα αναφέρονταν ως "'σπέρμα τού Αβραάμ'", θα γίνονταν σπέρμα του κατ' επέκτασιν, λόγω τής πίστεώς τους στον Ιησού Χριστό: "'τω δε Αβραάμ ερρέθησαν αι επαγγελίαι και τω

σπέρματι αυτού. ου λέγει: "και τοις σπέρμασιν" ως επί πολλών, αλλ' ως επ' ενός: "και τω σπέρματί σου", ος εστιν Χριστός ...πάντες γαρ υμείς είς εστε εν Χριστώ Ιησού. Ει δε υμείς Χριστού, άρα τού Αβραάμ σπέρμα εστε..." (Γαλάτας 3/γ' 16,28,29).

Περί τού Ιησού Χριστού μιλάει η Αγία Γραφή στον ενικό για ένα σπέρμα, και παρ' όλα αυτά πολλοί είναι αυτοί που γίνονται σπέρμα τού Αβραάμ, ενδυόμενοι το Χριστό. Κατά τον ίδιο τρόπο, όταν η Αγία Γραφή μιλάει στη Γένεση για το "σπέρμα τού Όφεως", μιλάει στον Ενικό, "ως περί ενός σπέρματος", ο οποίος είναι ο Αντίχριστος, όπως θα δούμε στη συνέχεια. Και κατά τον ίδιο τρόπο, όπως αυτοί που έχουν το "Πνεύμα τού Χριστού" γίνονται "σπέρμα τού Αβραάμ", αυτοί που έχουν το πνεύμα τού Αντιχρίστου, γίνονται "σπέρμα τού Όφεως". Οι μεν ντύνονται το Χριστό, οι δε τον Αντίχριστο. (Ρωμαίους 8/η' 9. Εφεσίους 2/β' 2).

Επίσης, κατά τον ίδιο τρόπο που οι Χριστιανοί προσπαθούν να ομοιάσουν στο Χριστό, έτσι και τα σπέρματα του Όφεως, μοιάζουν με τον Δράκοντα, τον Σατανά. Έτσι, στην **Αποκάλυψη 12/ιβ' 3, και 13/ιγ' 1**, παρατηρούμε ότι ο Δράκων - Σατανάς, έχει όμοια χαρακτηριστικά με το Θηρίο - Αντίχριστο. Έχουν (προφητικά) 7 κεφάλια και 10 κέρατα.

Δαν: Όφεις, Δράκων και Λέων

Ο **Ησαΐας**, αφού στην αρχή του **14/ιδ'** κεφαλαίου μας μιλάει για τον Αντίχριστο ως ομοίωση του Σατανά, λέει στο **29**: "'Μη χαίρε Παλαιστίνη πάσα διότι συνετρίφθαι η ράβδος του πατάξαντός σε. Επειδή εκ τής ρίζης του όφεως, θέλει εξέλθει βασιλίσκος, και ο καρπός αυτού, φλογερός πετώμενος όφεις'".

"Φίδι" όμως, αναφέρεται από τον Ιακώβ προφητικά και η φυλή του Δαν, συνδέοντάς

την με διάφορες άλλες προφητείες: Με το ότι από τη φυλή αυτή θα εξέλθει ηγέτης, (''κριτής''), με το ''δάγκωμα τής φτέρνας'', κάτι που είχε προειδοποιήσει ο Θεός στην Εδέμ, με την πτώση του ''αναβάτη'' ''προς τα οπίσω'', δηλαδή το αντίθετο τής ευθείας οδού, και τέλος με την ''αναμονή τής ελεύσεως του Κυρίου για σωτηρία''.

Γένεση 49/μθ' 16,17: ''Ο Δαν θα κρίνει τον λαό του ως μία από τις φυλές Ισραήλ. Θα είναι όφεις επί τής οδού, ασπείς επί τής τρίβου, δάκνων τας πτέρνας του ίππου, ώστε ο ιππεύς αυτού θέλει πίπτει εις τα οπίσω. Την σωτηρίαν σου περιέμεινα Κύριε''.

Και ο Ιερεμίας όμως συνδέει το σπέρμα του Όφεως με τη φυλή του Δαν, κατά τον καιρό του Αντιχρίστου, που θα υπόσχεται ''ειρήνη και ασφάλεια''. Εδώ δείχνει συγκεκαλυμένα και διφορούμενα την προέλευση του Αντιχρίστου, χρησιμοποιώντας μάλιστα τις

ίδιες λέξεις με την προφητεία του **Ησαΐα 14/ιδ' 29** που είδαμε πιο πάνω, για ' ' όφεις, βασιλίσκους' '.

Ιερεμίας 8/η' 15 - 17: ' 'Επροσμείναμεν ειρήνην, αλλ' ουδέν αγαθόν. Καιρόν θεραπείας, αλλ' ιδού ταραχή. Το φρύαγμα τών ίππων αυτού, ηκούσθαι από Δαν. Πάσα η γη εσεισθαι από τού ήχου τού χρεμετισμού τών ρωμαλαίων (ίππων) αυτού. Διότι ήλθον, και κατέφαγον την γην, και το πλήρωμα αυτής. Την πόλιν, και τους κατοικούντας εν αυτή. Διότι, ιδού εγώ εξαποστέλλω προς εσάς όφεις, βασιλίσκους, οίτινες δεν θέλουσι γοητεύεσθαι, αλλά θέλουσι σας δαγκάνει, λέγει Κύριος' '.

Ας δούμε όμως και την προφητεία του **Ησαΐα 30/λ' 6**, σύμφωνα με τη μετάφραση τών Εβδομήκοντα, (Ο'): ' '...Εν τη θλίψει και τη στενοχωρία, λέων και σκύμνος λέοντος εκείθεν, και ασπίδες και έκγονα ασπίδων πετομένων, οι έφερον επί όνων και καμήλων

τον πλούτον αυτών προς έθνος, ο ουκ ωφελήσει αυτούς''.

Εδώ, μιλώντας για τον καιρό τής ''μεγάλης θλίψεως'' τού καιρού τού Αντιχρίστου, ο προφήτης συνδέει τα ''φίδια'' και τα σπέρματά τους τα ''έκγονα ασπίδων'' με τον ''λέοντα'' και το ''σκύμνο λέοντος'', το σπέρμα του.

Αυτή η σύνδεση τών φιδιών με τα λιοντάρια, δεν είναι τυχαία. Πρόκειται για παραπομπή σε μια άλλη προφητεία για τη φυλή τού Δαν. Βρίσκεται στο [Δευτερονόμιο 33/λγ' 22](#): ''Ο Δαν σκύμνος λέοντος. Θέλει πηδήσει από Βασάν''.

Γιατί όμως αναφέρεται ως λιοντάρι; Ας θυμηθούμε τα λόγια τής Αγίας Γραφής στο [Α' Πέτρου 5/ε' 8](#), ότι ο Σατανάς, ''ως λιοντάρι ζητά ποιον να καταπιεί''. Ομοίως και το σπέρμα του, ο Αντίχριστος από τη φυλή τού Δαν, θα είναι όμοιος με αυτόν.

Υπάρχει όμως και άλλος λόγος που ο Αντίχριστος παρομοιάζεται με λιοντάρι. Θα μιμηθεί τον Ιησού Χριστό, και θα παρουσιαστεί ως ο υποσχεμένος Μεσσίας. Έτσι, αναφέρεται ως "λέων", όπως ο Ιησούς Χριστός, αναφέρεται ως "λέων από τη φυλή του Ιούδα", στην προφητεία του Ιακώβ, στη Γένεση 49/μθ' 9: "Σκύμνος λέοντος είναι ο Ιούδας. Εκ τού θηρεύματος υιέ μου ανέβης. Ανεπесών εκοιμήθη ως λέων, και ως σκύμνος λέοντος..." (Δες και Αποκάλυψη 5/ε' 5).

Μια άλλη προφητεία που συνδέει τον "Λέοντα" με τον "Δράκοντα", είναι τού Ιεζεκιήλ 32/λβ' 2. Εκεί, ο Αντίχριστος εξεικονίζεται από τον Φαραώ: "...Ομοιώθης με σκύμνον λέοντος τών εθνών, και είσαι ως δράκων εν ταις θάλασσαις. Και εφώρμησας εις τους ποταμούς σου, και ετάραττες τα ύδατα με τους πόδας σου, και κατεπάτεις τους ποταμούς αυτών". Αν και εμφανίζεται ως "σκύμνος λέοντος", είναι "δράκων", όμοιος με τον

πατέρα του τον 'δράκοντα, το διάβολο'. (Αποκάλυψη 20/κ' 2).

Ομοίως προφητεύει ο Ιεζεκιήλ και στο 29/κθ' 3 -5: '...Ιδού εγώ...εναντίον σου Φαραώ βασιλεύ Αιγύπτου, μέγαλε δράκων, κοιτώμενε εν μέσω τών ποταμών αυτού...'

Και ο Ησαΐας 27/κζ' 1, λέει: '...θέλει παιδεύσει ο Κύριος δια τής μαχαίρας αυτού τής σκληράς και μεγάλης και δυνατής, τον Λευιάθαν, τον σκολιόν όφιν, και θέλει αποκτείνει τον δράκοντα τον εν τη θαλάσση'.

Ας δούμε και το χωρίο Ψαλμοί 74/οδ' 13,14: 'Συ διεχώρησας δια τής δυνάμεώς σου την θάλασσαν. Συ συνέτριψας τας κεφαλάς τών Δρακόντων εν τοις ύδασι. Συ συνέτριψας τας κεφαλάς τού Λευιάθαν'. Εδώ είναι ενδιαφέρον να θυμηθούμε, ότι στην Αποκάλυψη ο Δράκων και το Θηρίο, εμφανίζεται με πολλά κεφάλια!

Η αποστασία τής φυλής Δαν

Από τα παραπάνω λοιπόν, φαίνεται ότι σε όλη την ιστορία τού λαού τού Θεού, υπήρχε μία μάχη μεταξύ του λαού τού Θεού, και τού λαού τού Σατανά, οι οποίοι παρομοιάζονται με 'όφεις', ή 'δράκοντες'. Αυτοί οι άνθρωποι, όπως ο Φαραώ ή άλλοι εκάστοτε εχθροί τού τότε πιστού Ισραήλ, χρησιμοποιήθηκαν στις προφητείες τής Αγίας Γραφής, ως προσκιάσεις τού πραγματικού Αντιχρίστου, τού κατ' εξοχήν 'σπέρματος τού Όφεως', που θα προέλθει από τη φυλή Δαν.

Προφανώς, αυτός είναι και ο λόγος που η φυλή Δαν δεν συμπεριλαμβάνεται μεταξύ τών σεσωσμένων φυλών τού Ισραήλ, στην **Αποκάλυψη 7/ζ' 1 - 8**. Εκεί, περιγράφεται το υπόλοιπο τών πιστών Ισραηλιτών τής εποχής τού Αντιχρίστου, που αριθμείται

συμβολικά σε [144.000](#). Ο λόγος που [παραλείπεται](#) αυτή η φυλή, είναι προφανώς, ότι θα ακολουθήσουν εξ' ολοκλήρου τον **'συμπατριώτη'** τους Αντίχριστο, με αποτέλεσμα να μην αφήσουν επαρκές **'υπόλοιπο'** σεσωσμένων, όπως οι άλλες φυλές. Έτσι, δεν θεωρούνται ως **'αληθώς Ισραηλίτες'**, αλλά αντί για σπέρμα τού Αβραάμ, θεωρούνται σπέρμα **'τού διαβόλου'**. (Ρωμαίους 2/β' 29. Αποκάλυψις 3/γ' 9. Ιωάννης 8/η' 39 - 44).

Η πτώση τής φυλής τού Δαν, φαίνεται σε μία εσχατολογική προφητεία, στο **Αμώς 8/η' 14**: **'οι ομνύοντες εις την αμαρτίαν τής Σαμαρείας, και οι λέγοντες: "Ζει ο Θεός σου Δαν"... θέλουσι πέσει, και δεν θέλουσι σηκωθεί πλέον'**.

Γιατί άραγε; Προφανώς επειδή ο Δαν τής προφητείας αυτής, δε λατρεύει τον αληθινό Θεό, αλλά έναν ψεύτικο, τον Αντίχριστο. Και είναι σημαντικό, ότι **δεν αναφέρεται άλλη φυλή** (ως φυλή) να συμμετέχει σ' αυτή την

πλάνη. Ας μην ξεχνάμε επίσης, ότι ο Αντίχριστος θα αξιώσει να λατρεύεται ως Θεός. (Β' Θεσσαλονικείς 2/β' 4). Αυτόν θα δεχθεί η φυλή του στο σύνολό της, και δεν θα μείνει απ' αυτήν υπόλοιπο.

Αλλά ως τότε, πολλοί πρόδρομοι του Αντιχρίστου θα φανούν. "Παιδιά, τελευταία ώρα είναι. Και καθώς ακούσατε, ότι ο Αντίχριστος έρχεται, και τώρα πολλοί αντίχριστοι υπάρχουν... Αυτός είναι ο αντίχριστος, ο αρνούμενος τον Γιό και τον Πατέρα. Όποιος αρνείται τον Γιό, δεν έχει ούτε τον Πατέρα... Όποιος γεννήθηκε από τον Θεό, αμαρτία δεν κάνει, επειδή το σπέρμα του μένει σ' αυτόν, και δεν μπορεί να αμαρτάνει, επειδή γεννήθηκε από το Θεό. Έτσι γνωρίζονται τα παιδιά τού Θεού και τα παιδιά τού Διαβόλου. Όποιος δεν ζει με δικαιοσύνη, δεν είναι από το Θεό. Ούτε όποιος δεν αγαπά τον αδελφό του". (Α' Ιωάννου 2/β' 18,22,23. 3/γ' 9,10).

N. M.

Ο τόκος κατά τους Πατέρες της Εκκλησίας, Καθηγητή Γεωργίου Μαντζαρίδη

Ο τόκος κατά τους Πατέρες της Εκκλησίας

Η οικονομική ζωή του ανθρώπου κατέχει ουσιαστική θέση στην ορθόδοξη διδασκαλία. Και αυτό είναι φυσικό, εφόσον η οικονομία συνδέεται άμεσα με την κοινωνική και την ηθική ζωή του ανθρώπου. Ήδη η Καινή Διαθήκη περιέχει συχνές αναφορές σε θέματα οικονομικών σχέσεων και συναλλαγών των πιστών, όπως είναι η αλληλοβοήθεια, ο δανεισμός, η δημιουργία και μετάδοση του πλούτου ή ο τοκισμός. Αλλά και η πατερική γραμματεία, όπως και η πρακτική ζωή της Εκκλησίας, παρέχουν πλούσιο υλικό για τα θέματα αυτά.



Ειδικότερα στην συνήθεια του τοκισμού αναφέρεται και ο ίδιος ο Χριστός στην γνωστή παραβολή των ταλάντων, χωρίς να φαίνεται ότι την καταδικάζει. Ο ίδιος όμως συστήνει στους πιστούς να δανείζουν όχι μόνο χωρίς τόκο, χωρίς δηλαδή την απαίτηση καταβολής μισθώματος για το ποσό που δάνεισαν, αλλά και χωρίς καν να περιμένουν την επιστροφή των δανεικών: «Καί εάν

δανείζετε παρ' ὧν ἐλπίζεται ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; Καί γάρ οἱ ἀμαρτωλοὶ ἀμαρτωλοῖς δανεῖζουσιν ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα. Πλήν... δανεῖζετε μηδέν ἀπελπίζοντες, καί ἐσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καί ἐσεσθε υἱοὶ υὑίστου».

Τον χωρὶς τόκο δανεισμό ἀπαιτούσε καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ἀλλὰ τον περιορίζε στους Ἰσραηλίτες: «Εάν γένηται ἐν σοὶ ἐνδεής ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου ἐν μιά τῶν πόλεων σου... οὐ μὴ συσφίγξης τὴν χεirá σου ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου τοῦ ἐπιδεομένου. Ἀνοίγων ἀνοίξεις τὰς χεῖρας σου αὐτῷ καὶ δάνειον δανεῖς αὐτῷ ὅσον ἐπιδέεται». Ὁ Ἰσραηλίτης δὲν ἐπιτρέπεται νὰ δανεῖζει χρήματα ἢ οτιδήποτε ἄλλο με τόκο στον ἀδελφό του ἀλλὰ μόνο στον ξένο. Ἡ ἀγάπη ποὺ ἐδείξε ὁ Θεὸς πρὸς τὸν λαό του πρέπει νὰ ἀντανακλάται καὶ στὶς σχέσεις τῶν πιστῶν μεταξύ τους.

Ενῶ ὁμως ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ποὺ περιορίζε τὴν ἀγάπη στὶς σχέσεις τῶν Εβραίων μεταξύ τους, περιορίζε καὶ τὴν ἀπαγόρευση λήψεως τόκου στο πλαίσιο τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, ἡ Καινὴ Διαθήκη, ποὺ ἐπεκτείνει τὴν ἀγάπη τῶν Χριστιανῶν καὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἐπεκτείνει καὶ τὴν ἀπαγόρευση λήψεως τόκου ἀπὸ ὅλους γενικῶς. Στὸ θέμα λοιπὸν τοῦ τόκου ἡ Παλαιὰ Διαθήκη διαφοροποιεῖ τὴν ἐνδοθητικὴ ἀπὸ τὴν ἐξωθητικὴ, ἐνῶ ἡ Καινὴ Διαθήκη καταργεῖ κάθε τέτοια διαφοροποίηση. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἀποτελεῖ συνάρτηση τοῦ τρόπου θεωρήσεως τῆς ἀγάπης στὶς δύο περιοχές.

Βάση καὶ προοπτικὴ τῆς χριστιανικῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀνιδιοτελὴς ἀγάπη πρὸς ὅλους. Βέβαια ἡ ἀγάπη εἶναι ἐμφυτὴ στον ἄνθρωπο. Αὐτὴ ὁμως περιορίζεται ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς ἀτομικῆς καὶ τῆς ομαδικῆς αὐτοσυντηρήσεως, φαλκιδεύεται καὶ γίνεται ἰδιοτελής. Ἐτσι, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀγάπη ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν φυσικὴ συμπάθεια καὶ τὶς συγγενικὲς σχέσεις, ὑπάρχει καὶ ἡ καθαρῶς ἰδιοτελὴς ἀγάπη ποὺ κατευθύνεται ἀπὸ τὸ συμφέρον. Ἡ τελευταία αὐτὴ ἀγάπη διέπει τὶς καθημερινὲς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ δὲν ἔχει κάποια ἰδιαίτερη ἀξία ἀπὸ τὴν σκοπία τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας. Οἱ ἀμαρτωλοὶ δανεῖζουν στους ὁμοίους τους, γιὰ νὰ πάρουν πίσω τὰ δανεικά τους.

Ο απεριόριστος και χωρίς την προσδοκία της ανταποδόσεως δανεισμός που διδάσκει ο Χριστός συμβαδίζει με την διδασκαλία του για απεριόριστη αγάπη που συμπεριλαμβάνει και τους εχθρούς, δηλαδή με την καθαρώς ανιδιοτελή αγάπη. Αυτή όμως, ενώ αποτελεί την βάση και την προοπτική της χριστιανικής ζωής, δεν διέπει την ζωή όλων των πιστών. Αρκετοί ίσως την επιδιώκουν, αλλά λίγοι την κατορθώνουν. Αυτό σημαίνει ότι και οι ευαγγελικές θέσεις για τον δανεισμό και τον τόκο συχνά δεν τηρούνται ούτε βέβαια επιβάλλονται θεσμικά στην κοινωνική ζωή.

Ήδη στον αρχαίο ελληνικό κόσμο ο Πλούταρχος συνέταξε ειδικές πραγματείες Περί του μη δανείζεσθαι. Χαρακτηριστική είναι και η ρήση του Μενάνδρου, «τα δάνεια δούλους τους ελευθέρους ποιεί». Όσοι δανείζονταν και δεν μπορούσαν να επιστρέψουν το δάνειο, γίνονταν δούλοι των δανειστών τους, ή αν είχαν στην εξουσία τους δούλους, επέστρεφαν αντί για χρήματα δούλους. Από την άλλη πάλι πλευρά ο τοκιστής, ενώ θα έπρεπε να συμπαρασταθεί στον φτωχό, με τον τοκισμό πολλαπλασιάζει την ένδειά του. Και όπως οι γεωργοί εύχονται να βρέχει, για να πολλαπλασιάζονται τα σπέρματά τους, έτσι και οι τοκιστές επιζητούν ανθρώπινες ένδειες και απορίες, για να αυξήσουν τα χρήματά τους.

Στην ορθόδοξη παράδοση εκτός από τις σαφείς διακηρύξεις της Αγίας Γραφής και των Πατέρων της Εκκλησίας υπάρχουν και κανονικές απαγορεύσεις τοκισμού ιδιαίτερα για τους ποιμένες της Εκκλησίας. Ο δέκατος έβδομος Κανόνας της πρώτης Οικουμενικής Συνόδου επιβάλλει την καθαίρεση στους κληρικούς που τοκίζουν. Ο τεσσαρακοστός τέταρτος Αποστολικός Κανόνας για την ίδια συμπεριφορά των κληρικών γράφει: «Επίσκοπος ή πρεσβύτερος ή διάκονος τόκους απαιτών τούς δανειζομένους ή παυσάσθω ή καθαιρείσθω». Τα ίδια ορίζει και ο δέκατος Κανόνας της Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου. Και άλλοι όμως ιεροί Κανόνες τοπικών Συνόδων απαγορεύουν

τον τοκισμό στους κληρικούς, προσθέτοντας μάλιστα ότι αυτός είναι επιλήψιμος και για τους λαϊκούς, γιατί υπαγορεύεται από την μητέρα όλων των κακών, την απληστία.

Εξάλλου ο τοκισμός αποτελεί κώλυμα για την προσέλευση στην ιεροσύνη. Σύμφωνα με τον κανόνα του Μ. Βασιλείου, όποιος παίρνει τόκους δεν μπορεί να γίνει αποδεκτός στην ιεροσύνη, παρά μόνο αν δεχθεί να μοιράσει το άδικο κέρδος του στους φτωχούς και να απαλλαγεί εφεξής από την νόσο της φιλοχρηματίας. Η πλεονεξία, που είναι ουσιαστικά μια μορφή ειδωλολατρίας, αποξενώνει τον άνθρωπο από τον Θεό και από τον πλησίον. Αυτό σημαίνει ότι είναι ασυμβίβαστη με την χριστιανική ιδιότητα.

Η πατερική παράδοση καυτηριάζει με σφοδρότητα τον τόκο και αποτρέπει από αυτόν όχι μόνο τους δανειοδότες αλλά και τους δανειολήπτες. Ορισμένοι μάλιστα Πατέρες της Εκκλησίας αφιέρωσαν ιδιαίτερες ομιλίες και έγραψαν επιστολές για το θέμα αυτό. Έτσι ο Μ. Βασίλειος αφορμώμενος από τον δέκατο τέταρτο ψαλμό της Παλαιάς Διαθήκης, όπου σκιαγραφείται ο θεοσεβής και δίκαιος άνθρωπος, αναπτύσσει ομιλία κατά τοκίζόντων. Ο δίκαιος άνθρωπος, λέει ο ψαλμωδός, δεν τοκίζει τα χρήματά του. Αλλά και όποιος δανείζεται με τόκο δεν ενεργεί συνετά, γιατί διακυβεύει την ελευθερία του, δεσμεύεται να καταβάλει τόκους, που όταν δεν μπορεί να τους εξοφλήσει επωμίζεται μόνος του ισόβια δουλειά. Ο Χριστιανός πρέπει να αντιμετωπίζει με αγάπη και ανοικτή καρδιά όσους του ζητούν δανεικά. Παράλληλα όμως οφείλει να διακρίνει τις πραγματικές ανάγκες των ανθρώπων, γιατί πολλοί τις υπερβάλλουν και ζητούν δανεικά για να ζήσουν με τρυφηλότητα. Στους τελευταίους αυτούς δεν είναι σωστό να παρουσιάζεται κανείς γενναιόδωρος, γιατί τους βοηθάει στο κακό. Η γενναιοδωρία χρειάζεται για όσους υποφέρουν πραγματικά.

Οι τόκοι, επισημαίνει ο Μ. Βασίλειος, είναι απάνθρωποι και αφύσικοι. Είναι απάνθρωποι, γιατί εμπορεύονται την

ανθρώπινη δυστυχία. Είναι όμως και αφύσικοι, γιατί πουθενά στην φύση δεν υπάρχει το αντίστοιχό τους. Τα σπέρματα φυτρώνουν και αποδίδουν προσόδους με τον χρόνο. Και τα ζώα ωριμάζουν και αποδίδουν με τον χρόνο. Ο τόκος όμως αποδίδει από την πρώτη ημέρα. Τα ζώα που γεννοβολούν γρήγορα παύουν και γρήγορα να γεννούν. Τα χρήματα όμως, μολονότι αρχίζουν γρήγορα να περισσεύουν, μπορούν να έχουν ατελείωτα περισσεύματα. Καθετί που αυξάνεται, σταματάει την άυξησή του, όταν φτάσει στο φυσικό μέγεθος. Το χρήμα όμως των τοκιστών αυξάνει απεριόριστα με την πάροδο του χρόνου. Τα ζώα κληροδοτούν στους απογόνους τους την γονιμότητα και παύουν να γεννούν. Από τα χρήματα όμως των δανειστών και τα νεώτερα γεννούν και τα παλαιότερα νεάζουν. Ο τόκος λοιπόν είναι ένα αλλόκοτο θηρίο.

Όταν κάποτε έπεσε πείνα και ξηρασία στον τόπο του, ο Μ. Βασίλειος τόνισε την ανάγκη μετανοίας των πιστών, αναφέροντας ως κύριο αμάρτημα τον τόκο. «Εξάλειψον», λέει, «βαρυτάτων τόκων ομολογίαν, ίνα τέκη τά συνήθει η γή». Και προσθέτει: Όταν ο χαλκός και ο χρυσός και τα άγονα (χρήματα) γεννούν «παρά φύσιν», η γή που γεννάει «κατά φύσιν» γίνεται στείρα και καταδικάζεται σε ακαρπία προς τιμωρία αυτών που την κατοικούν. Σήμερα λέγεται από πολλούς ότι η ακατάσχετη κερδοσκοπία των ισχυρών καταστρέφει το περιβάλλον και η φύση μας εκδίδεται, αν και αυτό δεν κυριολεκτείται για την απρόσωπη φύση.

Οι επισημάνσεις του Μ. Βασιλείου που σημειώσαμε αποκτούν ιδιαίτερη επικαιρότητα στην εποχή μας, που κατευθύνεται από το πιο «αλλόκοτο θηρίο» της χρηματοοικονομίας. Η οικονομία αυτονομήθηκε. Το χρήμα δεν αντιμετωπίζεται από τους κερδοσκόπους ως μέσο παραγωγής αγαθών ή προσφοράς υπηρεσιών, αλλά θεωρείται ως αγαθό καθεαυτό. Γίνεται δηλαδή αυτοσκοπός, και συσσωρεύεται, χωρίς καν να εισάγεται στην πραγματική οικονομία. Δεδομένου μάλιστα

ότι αυτό «πλαστικοποιείται» και «εξαϋλώνεται», μπορεί να συνάγεται ευκολότερα και να μετακινείται απεριόριστα. Το νεκρό αυτό χρήμα παράγει χρήματα, όπως η εργασία, και μάλιστα πολύ γρηγορότερα, πολύ ευκολότερα και πολύ περισσότερα από αυτήν. Έτσι διαμορφώνεται μία τερατώδης άκαρπη οικονομία, που φαλκιδεύει την πραγματική οικονομία, δημιουργεί στρεβλώσεις, παραμορφώνει την φυσική της πορεία και την κατευθύνει σε αδιέξοδο, ενώ ταυτόχρονα υποβαθμίζει την εργασία και ευτελίζει τους εργαζόμενους.

Η αυστηρή κριτική του Μ. Βασιλείου δεν απευθύνεται μόνο προς τους τοκίζοντες χρήματα, αλλά και προς τους καταφεύγοντες στον τοκισμό. Όταν οι τελευταίοι παίρνουν τα χρήματα, χαίρονται και αλλάζουν τον τρόπο ζωής τους. Όταν όμως αυτά εξαντλούνται και η παρέλευση του χρόνου αυξάνει τους τόκους, τότε χάνουν την γαλήνη τους και αρχίζουν να βλέπουν εφιάλτες στον ύπνο τους. Βέβαια υπάρχουν και περιπτώσεις, κατά τις οποίες ο άνθρωπος αδυνατεί να καλύψει βασικές ανάγκες και χρειάζεται επείγουσα ενίσχυση. Τότε λέει ο Μ. Βασίλειος, ας πουλήσει έστω και όλο το βίός του, όχι όμως την ελευθερία του. Μη δέχεσαι, λέει, να σε πολιορκεί δανειστής. Μην ανέχεσαι να αναζητείσαι και να εξετάζεσαι ως θήραμα. Μπορεί να είσαι φτωχός, είσαι όμως ελεύθερος. Όταν δανειστείς, ενώ δεν θα πλουτίσεις, θα χάσεις την ελευθερία σου. Και προσθέτει επιγραμματικά: Πλούσιος είσαι, μη δανείζεσαι. Φτωχός είσαι, μη δανείζεσαι. Αν είσαι πλούσιος, δεν χρειάζεσαι δάνειο. Αν είσαι φτωχός, δεν θα εξοφλήσεις το δάνειο. Σε ένα διαφέρουμε οι φτωχοί από τους πλούσιους, στην αφροντισιά.

Το νεώτερο κοινωνικό κράτος προέβλεπε παροχές δανείου με ευνοϊκούς όρους, που βοηθούσαν τους δανειζόμενους να καλύψουν οικιστικές και άλλες ανάγκες, για να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο. Αυτό λειτούργησε ως ένα βαθμό με σχετική επιτυχία. Η προβολή όμως των κοινωνικών στόχων δεν ήταν δυνατό να καλύψει τις κερδοσκοπικές διαθέσεις, που τελικά

γιγαντώθηκαν και εκμηδένισαν τους κοινωνικούς στόχους. Ο αλόγιστος μάλιστα δανεισμός, ο οποίος προωθήθηκε από το ίδιο το κράτος και τις τράπεζες, έφερε τελικά πολλούς σε αδυναμία καλύψεως των υποχρεώσεών τους και σε απόγνωση. Έτσι πολλοί που δανείστηκαν και ήταν πτωχοί ή πτώχευσαν, έγιναν θύματα των πλουσίων. Χαρακτηριστική είναι η αποστροφή που απευθύνει προς τους πλουσίους της εποχής του ο Μ. Βασίλειος: Ακούστε, λέει, οι πλούσιοι, τι συμβουλή δίνουμε εμείς στους φτωχούς εξαιτίας της αναλγησίας και της ανθρωπιά σας, τους συμβουλεύουμε να προτιμήσουν να δεινοπαθήσουν, παρά να δεχθούν τις συμφορές των τόκων.

Δριμύς στο θέμα των τόκων παρουσιάζεται και ο αδελφός του Μ. Βασιλείου Γρηγόριος ο Νύσσης. Κατά τον επίσκοπο Νύσσης ο τόκος ταυτίζεται με την ληστεία. Αναφερόμενος και αυτός στο αφύσικο του τόκου, χρησιμοποιεί την πρωταρχική σημασία του όρου (τόκος γεννά, γέννημα) και κάνει λόγο για «πικρούς γάμους» και «πονηρή συζυγία», που αγνοεί η φύση και καινοτομεί η «νόσος των φιλοχρημάτων». Μόνο τα έμψυχα, που διακρίνονται σε αρσενικά και θηλυκά, γεννούν, δηλαδή δημιουργούν τόκο. Ο αφύσικος «τόκος» των χρημάτων προκύπτει από την πλεονεξία, την ανομία και την μισανθρωπία.

Σε ομιλία του Κατά τοκιζόντων περιγράφει με καυστικότητα το έργο και τις διαθέσεις του τοκιστή: «Αργός και πλεονεκτικός βίος ο του τοκίζοντος, ουκ οίδε πόνον γεωργίας, ούκ επίνουαν εμπορίας», κάθεται στο σπίτι του και περιμένει να φυτρώσουν τα πάντα χωρίς να κοπιάσει. Αλέτρι του είναι η γραφίδα, χωράφι το χαρτί, σπόρος η μελάνη, και βροχή ο χρόνος που αυξάνει κρυφά τις προσόδους του. Εύχεται να βρουν τους ανθρώπους ανάγκες και συμφορές, για να αναγκαστούν να έρθουν σε αυτόν. Περιφέρει το βαλάντιό του και το παρουσιάζει ως δόλωμα σε αυτούς που πνίγονται, ώστε να ανοίξουν πλατιά το στόμα τους και να καταπιούν μαζί του και το αγκίστρι του τόκου.

Αντιπαρατάσσοντας ο αγ. Γρηγόριος το έργο του τοκιστού προς τον κόπο της γεωργίας και την εφευρετικότητα της εμπορίας αναγνωρίζει προφανώς την θετική συμβολή των γεωργών και των εμπόρων στην κοινωνική ζωή. Τα επαγγέλματα του γεωργού και του εμπόρου, που ελεύθερα μπορούν να ασκούν οι πιστοί, έχουν την δική τους μεθοδολογία και προοπτική. Αλλά και ο νόμιμος πλούτος, που προκύπτει συνήθως από την άσκησή τους δεν κατακρίνεται, όταν χρησιμοποιείται σωστά. Όπως επισημαίνει ο Κλήμης ο Αλεξανδρεύς στο έργο του, Τis ο σωζόμενος πλούσιος, τα χρήματα είναι όργανα «προς χρήσιν αγαθήν τοis ειδόσι». Κατακριτέα είναι η κακή χρήση τους. Αντιθέτως όμως η καλή χρήση τους εξυπηρετεί την κοινωνική ζωή. Και θέτει επιγραμματικά το ερώτημα: «Τίς αν κοινωνία καταλείποιτο παρά ανθρώποις, ει μηδείς έχει μηδέν;». Η κοινωνική σπουδαιότητα του χρήματος, που επισημαίνεται συχνά στην πατερική παράδοση, αγνοήθηκε σχεδόν εντελώς στην σύγχρονη οικονομική επιστήμη.

Αξίζει εξάλλου να επισημανθεί εδώ ο τονισμός της μεταβλητής του χρόνου. Τα ποσά που προσφέρει ο τοκιστής ως δάνεια αποκτώνται με χρόνο που δαπανήθηκε στο παρελθόν. Έχοντας αυτός εξασφαλίσει κάποια κεφάλαια κατά την προηγούμενη περίοδο της ζωής του (ή της ζωή κάποιων προγόνων ή συγγενών του) και εκμεταλλευόμενος την βεβαιότητα του παρόντος έναντι της αβεβαιότητας του μέλλοντος, μπορεί να κινείται κερδοσκοπικά. Και ενώ παραμένει αργός και ξένος προς κάθε δημιουργική εργασία, «πλεονεκτεί» και αυξάνει τα κεφάλαιά του με τους τόκους που απαιτεί από τους δανειολήπτες του. Με τον τρόπο αυτόν αποκτά την ευχέρεια να ζει παρασιτικά. Το φαινόμενο αυτό μεγεθύνεται ασύλληπτα με τις σύγχρονες αγορές, που κερδοσκοπούν με μεθοδευμένες οικονομικές αξιολογήσεις, προβλέψεις και παρεμβάσεις σε παγκόσμια κλίμακα. Έτσι κατορθώνουν να συσσωρεύουν τεράστια χρηματικά ποσά σε ελάχιστο χρόνο.

Ο θείος νόμος, παρατηρεί ο άγιος Γρηγόριος, απαγορεύει παντελώς τον τόκο. Πώς θα πει ο τοκιστής, «και άφες ημίν τα οφειλήματα ημών ως και ημείς αφίεμεν τοις οφειλέταις ημών», όταν πάντοτε παίρνει και ποτέ δεν δίνει; Οι πολλοί τοκιστές δημιουργούν πολλούς πένητες. Αν διαλυθεί η φατρία των τοκιστών, όλοι θα έχουν αυτάρκεια. Οι τοκιστές είναι ανάλγητοι. Ενώ βλέπουν ότι πολλοί δανειολήπτες φτάνουν ως την αυτοχειρία, θεωρώντας τον θάνατο ελαφρότερο από τον δανειστή τους, και αφήνουν παιδιά ορφανά με κακή μητριά την πενία, αυτοί και τότε ακόμα δεν λυπούνται το έρημο σπίτι τους και τους πενόμενους κληρονόμους τους.

Όπως τέλος ο Μ. Βασίλειος, έτσι και ο αδελφός του ο Γρηγόριος δεν απευθύνει τον έλεγχο του μόνο προς τους τοκιστές, αλλά και σε αυτούς που δανείζονται, ή όπως χαρακτηριστικά λέει, «προς τους τοις αγκίστροις των τόκων ριψοκινδύνως εαυτούς περιπεύοντα (σουβλιζόμενους)». Η προσφυγή στο δάνειο είναι ένας εύσχημος τρόπος επαιτείας. Δεν κάνει όμως ιδιαίτερο λόγο γι' αυτούς, επειδή θεωρεί αρκετά όσα τους απηύθυνε ο αδελφός του στο δικό του έργο.

Τον απάνθρωπο και αρπακτικό χαρακτήρα του τοκισμού υπογραμμίζει και ο ιερός Χρυσόστομος. Χαρακτηρίζει τους τοκιστές εμπόρους των αλλότριων συμφορών και εκμεταλλευτές της δυστυχίας των συνανθρώπων τους. Με πρόσχημα την φιλανθρωπία ξεσηκώνουν τους φτωχούς για να τους βοηθήσουν και τους οδηγούν σε βαθύτερο βάραθρο. Είναι απαράδεκτη η καπηλεία της φιλανθρωπίας. Γνωρίζω, λέει ο ιερός Χρυσόστομος, ότι πολλοί δυσφορούν για τα λόγια μου. Αλλά, αν σιγήσω και δεν ενοχλήσω, το κακό επιτείνεται. Γιατί είναι φοβερό και χρειάζεται μεγάλη θεραπεία το νόσημα αυτό που χτύπησε και την Εκκλησία. Οι Χριστιανοί που κλήθηκαν να μην θησαυρίσουν ούτε από τους δίκαιους κόπους τους, κερδίζουν με τους τόκους από την πενία των άλλων. Δεν επιτρέπεται να περιχαρακώνονται στους κοσμικούς νόμους που επιτρέπουν τον τόκο. Τα χρήματα

υπάρχουν για να εξαλείφουν την φτώχεια και όχι να την επαυξάνουν.

Ο άγιος Γρηγόριος Παλαμάς συνδέει τον τόκο με την αιτία όλων των κακών, την φιλαργυρία. Σε ομιλία που αναλύει τον χρυσό κανόνα της χριστιανικής ηθικής αναφέρεται εκτενώς και στο ζήτημα του τόκου. Παραπέμποντας μάλιστα σε ψαλμό της Παλαιάς Διαθήκης, όπου αποδοκιμάζεται η άνομη και άδικη πόλη στην οποία ασκείται ο τοκισμός, επισημαίνει τις κοινωνικές διαστάσεις του φαινομένου. Ο τοκιστής, λέει, δεν μολύνει μόνο την ψυχή του, αλλά και ολόκληρη την πόλη του προσάπτοντας σε αυτήν το έγκλημα της μισανθρωπίας. Αυτό συμβαίνει γιατί, ενώ είναι πολίτης που απέκτησε από αυτήν όσα έχει δεν τα χρησιμοποιεί προς όφελός της δεν θέλει να δανείζει σε αυτούς που δεν έχουν, ενώ σε αυτούς που έχουν λίγα δανείζει με τόκο, ώστε με αυτόν τον τρόπο να αφαιρέσει και την μικρή περιουσία τους.

Ο τοκιστής με την σπουδή του δεν πλουτίζει τόσο σε χρήματα, όσο σε αμαρτίες. Καταστρέφει και την ζωή του δανειζόμενου και την δική του ψυχή. Οι τόκοι είναι "γεννήματα εχιδνών", που εμφωλεύουν στους κόλπους των φιλάργυρων και προμηνύουν ότι δεν θα ξεφύγουν τους ακοίμητους σκώληκες του "μέλλοντος αιώνος". Αλλά και αν θα έλεγε κάποιος ότι, εφόσον δεν επιτρέπεται να πάρω τόκο, θα κρατήσω ο ίδιος τα χρήματα που μου περισσεύουν και δεν θα δώσω δανεικά σε άλλους που χρειάζονται, βρίσκεται στην ίδια κατάσταση.

Δύο αναλυτικές πραγματείες για τον τόκο συνέταξε ο σύγχρονος του Παλαμά άγιος Νικόλαος Καβάσιλας. Η εκτενέστερη από αυτές έχει τον τίτλο, Λόγος κατά τοκίζόντων, ενώ η συντομότερη απευθύνεται ως επιστολή. Τη ευσεβεστάτη Αυγούστη, περί τόκου. Στην πρώτη πραγματεία του ανατρέπει τους ισχυρισμούς εκείνων που υποστήριζαν ότι δεν είναι απαραίτητο να τηρείται ο νόμος που καταργεί τον τόκο. Κατά την άποψη αυτών όσοι τον τηρούν είναι αξιέπαινοι, αλλά όσοι θέλουν

μπορούν να τον παραλάβουν. Ο Καβάσιλας όμως αντιτείνει ότι κανένας νόμος δεν θεσπίστηκε για να τον παραβαίνουν όσοι θέλουν. Ο θείος νόμος, παρατηρεί, καταδικάζει τον τοκισμό ως έγκλημα και πρέπει να τηρείται. Αν οι Εβραίοι από τους οποίους ο Θεός ζητούσε λιγότερα πράγματα, τηρούσαν την απαγόρευση του τόκου, πολύ περισσότερο οι Χριστιανοί, που πρέπει να τους ξεπερνούν στην δικαιοσύνη, οφείλουν να τηρούν την απαγόρευση αυτήν. Ορισμένοι θεωρούσαν τον έντοκο τοκισμό ως ελεημοσύνη και ισχυρίζονταν ότι ευεργετούσαν τους δανειζόμενους με την πράξη τους. Προς αυτούς απαντά ο συγγραφέας ότι είναι ντροπή να χαρακτηρίζουν ως ελεημοσύνη μία αισχρή πράξη. Αυξάνουν τα χρήματά τους και ισχυρίζονται ότι ελεούν. Προσφέρουν δάνεια, για να καρπωθούν ξένους κόπους. Και καυτηριάζοντας το θράσος για την καπήλευση της έννοιας της ελεημοσύνης θέτει το ερώτημα προς όποιον προβάλλει αυτόν τον ισχυρισμό: "Ουκ αισχύνει τω πάντων αισχίστω πράγματι το κάλλιστον ονομάτων περιτιθείς"; Τα λόγια αυτά δεν είναι λιγότερο επίκαιρα στην εποχή μας. Στο κακώς θεωρούμενο ως θεοκρατικό Βυζάντιο, επισημαίνει ο Καβάσιλας τα δύο επίπεδα ζωής ή, όπως ο ίδιος γράφει, το "διττόν" του ανθρώπινου βίου και των νόμων. Η τήρηση των ανθρώπινων νόμων δεν συνεπάγεται και δικαίωση εγκόσμιας ζωής των ανθρώπων, χωρίς να ασχολούνται με την μεταθανάτια. Γι' αυτό άλλωστε τίποτε δεν εμποδίζει όσους ήταν άμεμπτοι στην κοσμική ζωή τους, να απέλθουν στην αιώνια γεμάτοι με μύρια κακά. Και μολονότι δοξάστηκαν εδώ για την δικαιοσύνη και την επιείκειά τους, να καταδικαστούν και να συγκαταριθμηθούν εκεί με τους πιο πονηρούς.

Στον ισχυρισμό των τοκιστών ότι ο τόκος δεν είναι άδικος, γιατί τον επιτρέπει ο αυτοκρατορικός νόμος, ο Καβάσιλας απαντά ότι οι πιστοί πρέπει να πειθαρχούν στον νόμο του Θεού και όχι στους νόμους των ανθρώπων. Άλλωστε και ο ανθρώπινος νόμος εμποδίζει την υπέρβαση του επιτοκίου, όχι όμως και την ελάττωση ή την πλήρη υποχώρησή του. Σε όσους τέλους νομίζουν

ότι θα είναι ανένοχοι, αν διατηρήσουν τα χρήματά τους και αποφύγουν να τα τοκίσουν αντιτείνει ότι σφάλουν ούτε όποιος τοκίζει, ούτε όποιος δεν τοκίζει και αρνείται να δανείσει, ενώ μπορεί είναι ανένοχος. Στην δεύτερη περίπτωση, όπως σημειώνει ο Καβάσιλας, πλήττεται η κοινωνική φύση του ανθρώπινου γένους, αδικείται η κοινωνία και επικρατεί η απανθρωπιά. Τα χρήματα πρέπει να χρησιμοποιούνται για την κοινωνική ωφέλεια των ανθρώπων.

Με το δεύτερο και συντομότερο έργο του, που απευθύνεται στην Αυγούστα Άννα της Σαβοΐας, μητέρα του ανήλικου Ιωάννου Ε΄ Παλαιολόγου, ο άγιος Νικόλαος Καβάσιλας την παρακαλεί να μεσολαβήσει στον αυτοκράτορα Ιωάννη Καντακουζινό, για να επαναφέρει τον νόμο που είχε εκδώσει σχετικά με τον νόμο τόκο ο Ανδρόνικος Γ΄ Παλαιολόγος μετά από τον εμφύλιο πόλεμο. Σύμφωνα με τον νόμο αυτόν, όλοι όσοι καταστράφηκαν κατά τον εμφύλιο πόλεμο και έχασαν τα υπάρχοντά τους δεν υπόκεινται στον νόμο των τόκων και δεν επιτρέπεται να κατασχεθούν από τους δανειστές τα φτωχικά αντικείμενα που τους απέμειναν. Αξίζει να σημειωθεί ότι και σήμερα αρχίζει να αναγνωρίζεται σε κρατικές νομοθεσίες η πτώχευση ιδιωτών και όχι μόνο εμπόρων.

Μένοντας ο συγγραφέας ξένος προς κάθε θεοκρατική αντίληψη και σταθερός στην θέση του για τον διττό χαρακτήρα της ανθρώπινης ζωής και την διάκριση του θείου από τον ανθρώπινο νόμο, προβαίνει και σε ανάλογες πρακτικές διευκρινίσεις. Η επαναφορά του ευεργετικού νόμου δεν θα ανατρέψει την περαιτέρω λειτουργία των δανεισμών ούτε θα βλάψει την πολιτεία, γιατί δεν θα καταλύσει εντελώς τον νόμο των τόκων ούτε θα χρειαστεί να καταβάλουν στους δανειστές μόνο τα κεφάλαια όλοι, αλλά μόνο εκείνοι που δεν καταστράφηκαν από τις συμφορές. Πώς όμως δεν είναι απάνθρωπη και αφύσικη η εφαρμογή των ισχυόντων νόμων, λέει ο Καβάσιλας; Στην περίπτωση αυτήν οι δανειστές θα

δικαιώνονται από τα δικαστήρια και τους νόμους καταπνίγοντας τους ανθρώπους. Και η αποκορύφωση της συμφοράς θα είναι ότι οι δανειστές θα νομίζουν ότι έχουν το δίκαιο με το μέρος τους.

Η φιλανθρωπική θέση του Καβάσιλα και η σαφής διάκριση του θείου από τον ανθρώπινο νόμο, όπως και η ευεργετική επίδραση που μπορεί να ασκεί ο πρώτος στον δεύτερο, χωρίς οποιεσδήποτε θεοκρατικές αναζητήσεις, υποδηλώνουν τον τρόπο με τον οποίο μπορεί η Εκκλησία να παρεμβαίνει και να επιδρά διαχρονικά στην κοινωνική πραγματικότητα, χωρίς να κινδυνεύει να χαρακτηρίζεται ως φονταμενταλιστική. Η ορθόδοξη θεολογία δεν αυτονομεί την κοινωνική ζωή των πιστών, όπως η προτασεντική. Η υπεύθυνη και με πνεύμα αγάπης και αλληλεγγύης διαχείριση του πλούτου εναρμονίζεται με την παράδοση της Ορθοδοξίας και τον κοινοβιακό χαρακτήρα της. Παραταύτα δεν παύει να υπάρχει ένα σοβαρό πρόβλημα τοποθετήσεως και συμπεριφοράς για το κάθε πρόσωπο.

Με την μετάβαση στην νεωτερικότητα και ήδη στην μετανεωτερικότητα δεν άλλαξαν μόνο τα δεδομένα της οικονομίας και της τεχνικής, αλλά και η δομή της ανθρώπινης σκέψεως και συνειδήσεως. Το νεωτερικό πνεύμα, που αποτυπώθηκε στις καινοτομίες της τεχνικής, της οικονομίας, της κοινωνικής ζωής και του πολιτισμού γενικότερα, γαλούχησε έναν νέο τύπο ανθρώπου· τον άνθρωπο που θωρακίζεται στον εαυτό του, επικεντρώνεται στην όσο το δυνατό πληρέστερη ικανοποίηση των αναγκών και επιθυμιών του, ενώ ταυτόχρονα απομακρύνεται από τον πλησίον και το περιβάλλον του και αδιαφορεί για τις υποχρεώσεις και την ευθύνη του απέναντί τους. Οι άλλοι γίνονται αλλότριοι και ανταγωνιστές, ενώ το περιβάλλον μετατρέπεται σε πεδίο διαμάχης και αλόγιστης εκμεταλλεύσεως.

Βέβαια και ο ανταγωνισμός δεν παύει να έχει την θετική του πλευρά στην οικονομική ζωή. Συντελεί στην ανάληψη τολμηρών πρωτοβουλιών για την οικονομικότερη δημιουργία και προώθηση αγαθών και υπηρεσιών, όπως και στην βελτίωση των εκάστοτε

δεδομένων. Παραταύτα το ανταγωνιστικό πνεύμα συνδυαζόμενο με τον άκρατο ατομοκεντρισμό του σύγχρονου ανθρώπου παράγει πικρούς καρπούς. Η φυσική συμπάθεια και ο ευγενής συναγωνισμός αλλοτριώνονται, ενώ ταυτόχρονα φαλκιδεύεται η συνοχή της κοινωνίας και υποθάλπεται η αντιζηλία και ο φθόνος μεταξύ των μελών της.

Το ανταγωνιστικό πνεύμα ευνοεί την ανάπτυξη των μέσων αλληλοεξοντώσεως προς όφελος των οικονομικών και εξουσιαστικών συμφερόντων. Έτσι η οικονομία συντονίζεται με την αρνητική αυτή κατεύθυνση, συμπαρασύροντας μαζί της και την πολιτική. Τελικά η οικονομία μεταμορφώνεται σε «εμπαθή λογισμό», που διαπνέει την κοινωνία και τους κοινωνικούς θεσμούς. Στις περιπτώσεις αυτές οι δυστυχίες των λαών χρησιμοποιούνται συνήθως ως ευκαιρίες πλουτισμού των ισχυρών, που όχι μόνο παραθεωρούν τις ανάγκες των αδυνάτων και των φτωχών, αλλά και μεθοδεύουν την εξαθλίωση και την πληρέστερη υποδούλωσή τους. «Ευεργετούν» τους φτωχούς με δάνεια, όταν έχουν την βεβαιότητα ότι θα τους καταστήσουν υποχείριους, για να ενισχύσουν την εξουσία και τα βαλάντιά τους.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό ο τοκισμός επιβλήθηκε και παγκοσμιοποιήθηκε με τα τραπεζικά συστήματα και τις λεγόμενες «αγορές», που λειτουργούν ως αυτονομημένα μορφώματα, τελικά δηλαδή ως ωραιοποιημένα καρκινώματα του παγκόσμιου οργανισμού, και ικανοποιούν του κερδοσκοπικούς στόχους τους μέσα από την διαλυόμενη σάρκα του. Έτσι η απάνθρωπη εκμετάλλευση των ανθρώπων ενεργοποιείται και επεκτείνεται ταυτόχρονα σε μικροοικονομικό και σε μακροοικονομικό επίπεδο. Η εργασία υποδουλώνεται στην απρόσωπη κερδοσκοπία. Πρόσωπα ή και ολόκληροι λαοί απογυμνώνονται από τα κοινωνικά και τα λοιπά συμβατικά στηρίγματά τους, αριθμοποιούνται και περιθωριοποιούνται. Και όλα αυτά συντελούνται μέσα σε ένα «νόμιμο» σκηνικό, όπου όλα συντελούν, ώστε οι προσωπικές σχέσεις να αμβλύνονται και να

αφανίζονται, συμπαρασύροντας μαζί τους και την συναίσθηση της προσωπικής υπευθυνότητας.

Με την αποθέωση του καταναλωτισμού και της «κοινωνίας της αφθονίας» εξοστρακίστηκε το πνεύμα της αυτάρκειας και καλλιεργήθηκε το πάθος της πλεονεξίας. Ο άνθρωπος έπαυσε να επιθυμεί όσα χρειάζεται, και πίστεψε ότι χρειάζεται όσα επιθυμεί. Και επειδή η ανθρώπινη επιθυμία είναι ακόρεστη και επιπλέον υποδαυλίζεται διαρκώς από τις κερδοσκοπικές διαφημίσεις και του κοινωνικούς ανταγωνισμούς, η «κοινωνία της αφθονίας» -που κατά λέξη σημαίνει «κοινωνία χωρίς φθόνο»- μεταλλάσσεται νομοτελειακά σε «κοινωνία του φθόνου», ενώ ο φθόνος καθίσταται ταυτόχρονα μοχλός κοινωνικής διακρίσεως και αναδείξεως.

Η αυτάρκεια που προβάλλεται από τους Πατέρες της Εκκλησίας ειρηνεύει τον άνθρωπο που ικανοποιεί τις βασικές του ανάγκες και δημιουργεί πνεύμα πραγματικής αφθονίας. Το πνεύμα αυτό διατηρεί ειρηνικές τις διαπροσωπικές και κοινωνικές σχέσεις των ανθρώπων. Αντιθέτως το πνεύμα της «κοινωνίας της αφθονίας» τις υποσκάπτει, γιατί καλλιεργεί στον άνθρωπο τον φθόνο για την στέρηση πραγμάτων που έχουν οι άλλοι, έστω και αν αυτά είναι περιττά και ανταποκρίνονται μόνο δε πλασματικές ή φανταστικές ανάγκες τους. Αλλά και η πραγματική οικονομία που συνδέεται με την παραγωγή και την εργασία έχει περιθωριοποιηθεί και επισκιασθεί από την χρηματοοικονομία, την λεγόμενη δημιουργική λογιστική και το πλαστικό χρήμα.

Στην παγίδα των δανεισμών, που στήθηκε με την «κοινωνία της αφθονίας», εξωθήθηκαν και παγιδεύτηκαν κατά την τελευταία περίοδο από κερδοσκόπους και κερδοσκοπικούς οργανισμούς αμέτρητοι ιδιώτες. Αλλά και ολόκληρες κυβερνήσεις, εμπνεόμενες είτε από πνεύμα τυχοδιωκτικού καπιταλισμού είτε από πνεύμα καιροσκοπικού σοσιαλισμού, παρέσυραν τις χώρες τους, με χαρακτηριστικό εκπρόσωπο την Ελλάδα, σε οικονομική χρεωκοπία

Τελικά η παγκοσμιοποίηση της εποχής μας όχι μόνο δεν συνέβαλε στην ανοικοδόμηση μιας πανανθρώπινης κοινωνίας, αλλά και συνετέλεσε στον ευρύτερο κατακερματισμό και την βαθύτερη αλλοτρίωσή της, γιατί προσέβαλε τον πυρήνα της, το ανθρώπινο πρόσωπο. Όταν αφανίζεται το πρόσωπο, αφανίζεται η οικογένεια, αφανίζεται η κοινωνία και μαζί της κάθε ηθική και κοινωνική αξία. Όλα γίνονται απρόσωπα, αυτόνομα και ανεύθυνα. Για καταστάσεις ή πράγματα που όλοι είναι συνυπεύθυνοι, κανείς δεν αναλαμβάνει ευθύνη για όσα γίνονται μέσα στο σύστημα και κανείς δεν μετανοεί. Η ηθική αποσπάται από το πρόσωπο και συνδέεται με τις πρακτικές του συστήματος. Ακόμα περισσότερο, θεωρείται δούλη του συστήματος. Όπως εύστοχα επισημάνθηκε, «στα σκάνδαλα του τέλους του 20ου αιώνα και των αρχών του 21ου δεν βρέθηκαν τυχαίες ανηθικότητες ατόμων που λάθεψαν και μπορούν να μετανοήσουν, αλλά ηθικές διαστροφές που, εάν δεν είχαν αποκαλυφθεί, θα συνεχίζονταν, διότι δεν άφηναν αισθήματα ενοχής: Είναι η κατάσταση που καλείται ψυχοπάθεια και που πιστεύεται ότι δύσκολα θεραπεύεται». Έτσι οι θέσεις των Πατέρων της Εκκλησίας για τον τόκο, μολονότι φαίνονται να έρχονται από κάποιον κόσμο πολύ διαφορετικό από τον δικό μας, γίνονται ιδιαίτερα επίκαιρες σήμερα.

Η πατερική παράδοση δεν λαμβάνει υπόψη και δεν ερμηνεύει την συμπεριφορά των δανειστών και των δανειζομένων με τα σημερινά δεδομένα και στην σημερινή δομή και εξέλιξη των πραγμάτων. Όπως π.χ. με την ανάπτυξη της χρηματοοικονομίας προέκυψε η μεταβλητή του πληθωρισμού, που νομιμοποιεί την κάλυψη της χρηματικής απαξίας, την οποία προκαλεί στο δανειζόμενο κεφάλαιο η πάροδος του χρόνου. Επιπλέον η παγκοσμιοποίηση, η διαμόρφωση των σύγχρονων αγορών, η εξαύλωση του χρήματος δημιούργησαν νέες καταστάσεις, που επιβάλλουν μια σύγχρονη προσέγγιση και αξιοποίηση του πατερικού πνεύματος. Η πραγματική οικονομία, που έχει άμεση

σχέση με την εργασία και την παραγωγή, βραχυκυκλώθηκε από σωρεία μη παραγωγικών δραστηριοτήτων, που την επιβαρύνουν και την παραμορφώνουν. Οι επαναστατικές αλλαγές των τελευταίων ιδίως δεκαετιών κατέστησαν το φαινόμενο αυτό εξαιρετικά περίπλοκο, ενώ η υποκρισία των ισχυρών επινόησε νομιμοφανείς μεθοδεύσεις κερδοσκοπίας και εκμεταλλεύσεως των ισχυρών. Η διεύρυνση όμως και η ανάλυση όλων αυτών ανάγονται στην αρμοδιότητα των ειδικών στα χρηματοοικονομικά.

Είναι ιδιαίτερα ευχάριστο ότι οι σύγχρονοι οικονομολόγοι άρχισαν να συμπεριλαμβάνουν στο επιστημονικό τους ενδιαφέρον και την κοινωνική διάσταση του χρήματος. Εξάλλου του πνεύμα της αλληλεγγύης, που αναδύεται δειλά μέσα από τα ερείπια της χρεωκοπίας, αποτελεί το πιο ελπιδοφόρο σημείο των καιρών. Αν το πνεύμα αυτό κατορθώσει να σπάσει και το σκληρό κέλυφος της άκαρδης και απάνθρωπης οικονομίας, τότε υπάρχει ελπίδα για βελτίωση της καταστάσεως, αλλά και ευρύτερα της ποιότητας της ανθρώπινης ζωής. Αυτό όμως φαίνεται για το εγγύς τουλάχιστον μέλλον πολύ θαμπό. Άλλωστε και διαχρονικά η ανθρώπινη δικαιοσύνη δεν αναγνωρίζει την θεία δικαιοσύνη. Όπως εύστοχα επισημάνθηκε, «επί της γης η θεία δικαιοσύνη είναι καρφωμένη στον σταυρό». Αλλά και όσο οι άνθρωποι αγνοούν την σταυρωμένη δικαιοσύνη και ενεργούν αποκλειστικά σύμφωνα με την ανθρώπινη δικαιοσύνη, δεν θα παύσουν να αδικούν.

Πηγή: Καθηγήτη Γεωργίου Μαντζαρίδη, Περιοδικό Σύναξη

Αγίου Βασιλείου.

"Λέγεται «τόκος» γιατί γεννάει πολλά. Λέγεται έτσι λόγω γονιμότητας του κακού. Διότι από πού αλλού θα έπαιρνε αυτό το όνομα; Μήπως λέγεται για τις πίκρες και τις λύπες, που προξενεί στις ψυχές των δανειοληπτών. Διότι, όπως παρουσιάζεται ο πόνος σ' εκείνη που πρόκειται να γεννήσει, έτσι παρουσιάζεται κι η προθεσμία στον χρεοφειλέτη. Τόκος πάνω στον τόκο είναι τέκνο πονηρών γονέων. Αυτά ας θεωρούνται ως γεννήματα εχιδνών, τα (γεννήματα) των τόκων.

Λέγουν ότι οι έχιδνες γεννώνται, αφού καταφάγουν την κοιλιά της μητέρας τους. Κι τόκοι σταματούν να γεννούν αφού φάνε τα σπίτια των οφειλετών. Τα σπέρματα με τον καιρό φυτρώνουν, και τα ζώα με το χρόνο γεννιούνται. Ο τόκος σήμερα γεννιέται και σήμερα αρχίζει να γεννά. Όσα από τα ζώα γεννούν γρήγορα, γρήγορα παύουν και να γεννούν. Τα χρήματα, όμως, γρήγορα αρχίζουν και πολλαπλασιάζονται κι έχουν ατελείωτη αύξηση. Το καθένα από τα ζώα, που αυξάνει, όταν φθάσει στο κανονικό του μέγεθος, σταματά ν' αναπτύσσεται. Τα χρήματα όμως των πλεονεκτών αυξάνουν συνεχώς με την πάροδο του χρόνου. Τα ζώα παύουν να γεννούν, όταν τα παιδιά τους μπορούν να γεννούν. Τα χρήματα όμως, των δανειστών και τα νέα γεννούν και τα παλαιά γίνονται νέα. Εσύ να μη λάβεις πείρα αυτού του παράδοξου θηρίου."

Μ. Βασιλείου, Ομιλία στους Ψαλμούς

ΤΕΛΟΣ (ή αντιγραφή από το διαδίκτυο)